

FOLKE VIRKE

Februar - Marts - April 2014

www.folkevirke.dk

19

Folkevirke - - demokratiets lærer

*Af Danguole Cesaityte-Rutkauskiene,
lokal koordinator for
Nordplus Adult-projekter,
Druskininkai i Litauen*

Folkevirke - 70 år med engagement og samtale

3

*Af Annemarie Balle,
formand, Folkevirke*

Svifter folkeoplysningen det nordiske og europæiske?

5

*Af Bertel Haarder,
tidligere undervisningsminister*

FOLKEVIRKE

Social, kulturel og politisk oplysning

Udgivet af oplysningsbevægelsen
FOLKEVIRKE

Oplag: 1.200
ISSN 0015-5845

Deadline for næste nummer:
15. april 2014

Bladet kan kun bestilles ved direkte
henvendelse til:

Folkevirkes kontor

Niels Hemmingsens Gade 10, 3. sal
1153 København K
Tlf. 33 32 83 11
E-mail: folkevirke@folkevirke.dk
www.folkevirke.dk

Dette nummer koster i styksalg
kr. 50,00 + porto.
Særpris for klassesæt.
Årsabonnement,
kr. 210,00 pr. år (incl. porto)

Redaktion

Annemarie Balle (ansvarshavende)
Reventlowsgade 18, 4. sal tv
1651 København V
Tlf. 51 51 24 20

Forretningsudvalg

Formand: Annemarie Balle
Næstformand: Jeanne Bau-Madsen
Kasserer: Tove Kattrup
Ulla-Brita Gregersen
Ellis Grønvold
Karen Hallberg
Ulla Lunde Hansen
Tove Hinriksen
Zara Y. Jensen
Gunvor Fink Møller
Britta Poulsen
Susanne Tarp

**Folkevirke er grundlagt af Bodil Koch
i 1944 som en tværpolitisk oplys-
ningsbevægelse for kvinder**

Tryk og layout

Aars Bogtryk & Offset, tlf. 98 62 17 11
E-mail: aarsbogtryk@aarsavis.dk
Layout: Louise Christensen

Produktionen af dette nummer af
»Folkevirke« er støttet af Statens
Kunstråds Litteraturudvalg

FORENINGEN AF
DANSKE KULTUR-
TIDSSKRIFTER

TILLYKKE

Som mangeårig
samarbejdspartner
ønsker vi Folkevirke
TILLYKKE
med jubilæet

AARS BOGTRYK & OFFSET

INDHOLD

Folkevirke – 70 år med engagement og samtale	3
Sviger folkeoplysningen det nordiske og europæiske?	5
Hvad vil(de) de os? – om slaget om virkeligheden – et spørgsmål om tillid	9
Hvad vil de os – og hvad vil vi med dem?	12
Folkevirkes B/B-lejre	15
Tillykke Folkevirke!	17
Folkevirke – demokratiets lærer.	19
At blive – at være – at blive ved med at være medlem af Folkevirke	23
Folkeoplysning er med til at give samfundet flere nuancer	26
Folkevirke – en vigtig inspirator for kulturel udveksling	29
En gammel folkevirker ser tilbage: Folkevirke – et bredt favnende mødested	30
Folkevirke besøger Gent i forbindelse med EU-projekt: Spændende debatter om juletraditioner og gavegivning	31
Kvindestemmer 2014	34
Folkevirke-info	35
Arrangementskalender 2014	38
Litteratur i samspil med historien – eventyr eller virkelighed?	40

Forside:

Øverst: Folkevirke og Dansk Blindesamfunds Kvinder har samarbejdet gennem flere år – bl.a. har Folkevirkes næstformand Jeanne Bau-Madsen været seende ledsager på en rejse til Israel.

Nederst t.v.: Kirkeminister Bodil Koch i ivrig samtale med USAs udenrigsminister John Foster Dulles i forbindelse med en NATO-konference i 1958.

Nederst t.h.: Et glimt fra Riga med et af byens frihedsmonumenter.

Folkevirke – 70 år med engagement og samtale

Af Annemarie Balle,
formand for
Folkevirke

Lige siden Folkevirke blev stiftet i 1944, har »bevægelsen« budt på inspiration, engagement og glæde. Det afspejler sig tydeligt i dette nummer af kulturtidsskriftet »Folkevirke«, som skal markere indgangen til Folkevirkes 70. år på den folkeoplysende scene.

Folkevirke har valgt ikke at markere sit 70-års jubilæum en enkelt dag med et enkelt arrangement. I stedet ønsker Folkevirke, at hele 2014 skal være en perlerække af flotte markeringer. En stribe arrangementer, som forhåbentlig kan samle folkevirkere fra hele landet.

For at nævne nogle få her i foråret, så holdes der:

- Et generationstræf den 23. februar på Folkevirke i København – en fastelavnsdag for bedsteforældre og børnebørn.
- »Kvindestemmer 2014« på Jazzhouse i København den 1. marts.
- Regional litteraturdag i Taastrup den 29. marts.
- En litteraturdag på Hovedbiblioteket i København den 8. april.
- Folkevirkes landsmøde med en spændende, kulturel optakt den 4. maj i Roskilde.

- Deltagelse på stand på Folke-mødet på Bornholm i dagene den 12.-15. juni.
- Internationalt partnernøde i Danmark med fokus på musikken i dagene 26.-29. juni.
- En rullende studiekreds til Sydslesvig i slutningen af september med mange oplevelser inden for både kulturen og naturen.

Dette temablad af »Folkevirke« skal gennem viften af artikler tegne et billede af den mangfoldighed, som Folkevirke står for og give et indtryk af nogle af de mange oplevelser og aktiviteter, som Folkevirke har stået for. Men temabladet skal bestemt også pege fremad og vise, at Folkevirke stadig har en vigtig rolle at spille blandt både danske og internationale folkeoplysere.

Folkevirke blev i 1944 stiftet for at sikre især kvinder en bedre platform for at kunne tage del i samfundsdebatten – med fokus på Folkevirkes tre kerneområder: Det sociale, kulturelle og politiske. Formålsparagraffen er blevet bibeholdt stort set uændret frem til i dag. Det skyldes bestemt ikke, at ingen har interesseret sig for den. Tværtimod. Det skyldes derimod, at formålet fortsat er aktuelt og nødvendigt.

Det oplever folkevirkere landet over hver gang, de byder nye folkevirkere velkommen eller mødes

med samarbejdspartnere i ind- og udland.

Folkevirkes formålsparagraf lyder sådan:

»Folkevirke – social – kulturel – politisk oplysning« er en landsdækkende, tværpolitisk oplysningsvirksomhed, grundlagt i 1944. Folkevirkes kerneområder er de sociale, kulturelle og politiske aspekter, som Folkevirke ønsker en forpligtende, åben og fordomsfri dialog om. Folkevirke arbejder på tværs af alle skel – sociale, kulturelle, politiske, geografiske, religiøse og aldersmæssige. Folkevirkes formål er at bringe nyt initiativ til oplysningsarbejdet. Folkevirke ønsker at fremme en aktiv dialog og derved give deltagerne et bedre fundament for at deltage engageret i den demokratiske proces.

I en tid hvor mange debatter sker i overskriftsform og tiden er knap, så fordybelse og refleksion kan blive en mangelvare, ja, så er det fantastisk, at Folkevirke eksisterer og giver rum for netop den forpligtende samtale og fordybelsen.

Det er også meget værdifuldt, at det kan ske på tværs af de skel, som ofte gør debatterne for ensidige. At kunne være sammen på tværs af generationer på Folkevirkes Bedsteforældre og Børnebørnlejre, at kunne mødes med andre folkevirkere fra hele landet på større temadage eller på de rul-

lende studiekredse, at kunne deltage i lokale studie- og samtalekredse om fx litteratur eller at kunne samarbejde med folkeoplyserne fra udlandet er med til at give nye oplevelser og nye dimensioner. Kort sagt at udvikle det enkelte menneske.

Jeg synes, at Folkevirke her åbner for helt nye muligheder, som man vanskeligt kan finde andre steder.

Stadig vedkommende

Gennem de seneste 70 år er der sket meget i både samfundet – og heldigvis også med Folkevirke. Folkevirke har formået at fastholde sin formålsparagraf i et ændret samfund – og med stadig relevans. Det skyldes, at Folkevirke – heldigvis – har en meget flad struktur, hvor folkevirkere over hele landet er i stadig dialog og konstant peger på områder, hvor Folkevirke kan spille en rolle. Der dukker hele tiden forslag og idéer op til, hvordan Folkevirke kan udvikle sig og vende blikket mod områder, der er relevante.

Som eksempel kan nævnes, at Folkevirke nu gennem et par år har været aktiv deltager på Folkemødet på Bornholm med en stand i »Folkeoplysningens Telt« lige op til hovedscenen. Det har givet os en mere synlig profil og skaffet Folkevirke nye kontaktflader.

Denne sommer vil Folkevirke formentlig også blive synlig sammen med landets øvrige kulturelle tidskrifter, så der er tale om en platform, som er i stadig udvikling.

Internationalt samarbejde

Det gælder også, når der skal findes nye samarbejdspartnere i både ind- og udland.

Folkevirke har siden midten af 1990'erne taget del i internationale projekter og derved fået et stort og givende netværk rundt om i verden. Senest har Folkevirke været koordinator for to internationale projekter – det EU-støttede »Cultural Kaleidoscope« og Nordplus-projektet »New and old democracies«. Det kræver meget af Folkevirke at være koordinator, da der skal planlægges aktiviteter mellem partnermøderne og findes interesserede, som dels kan deltage i de nationale møder og dels rejse ud til partnermøderne, hvor der altid er lagt et meget stramt program med mange aktiviteter. Dernæst skal der afrapporteres og laves regnskaber.

Så det kræver bestemt en stor portion arbejde fra Folkevirkes side, men Folkevirke får også selv stor inspiration og meget ny viden i disse projekter. På de fælles partnermøder præsenteres nye metoder og idéer, som Folkevirke kan omsætte i forbindelse med nye aktiviteter. Desuden kan Folkevirke gennem de internationale projekter også få mulighed for at søsætte større aktiviteter som fx »Kulturmosaikken«, som Folkevirke gjorde i 2013, eller det kan være »Kvindestemmer«, som nu har været afviklet gennem syv år i samarbejde med danske samarbejdspartnere.

Der er tale om projekter, som Folkevirke ikke kunne have løftet

selv, men et inspirerende fællesskab gør det muligt.

Nye samarbejdspartnere

Senest er Folkevirke fundet sammen med foreningen »Etniske Minoritets Kvinders Råd«, som har kontor i Kvindernes Bygning. Vi er ved at udvikle et samarbejde, hvor vi kan komme i en tættere dialog med danskere med en anden etnisk baggrund. Det har vi forsøgt flere gange tidligere, men samarbejderne er stoppet, så snart projektet er afsluttet. Det er ærgerligt, for der har været taget hul på en netværksdannelse og en erfaringsudveksling, som så ikke er blevet foldet videre ud. Med det nye samarbejde tror jeg på, at vi vil komme det nødvendige skridt videre.

Respekt for værdier

Så Folkevirke er i stadig bevægelse – og det, tror jeg, er afgørende – men det sker på en måde, hvor Folkevirke stadig kan holde fast i sine kerneområder. Folkevirke har fortsat en god kontakt til sit oprindelige udgangspunkt. De nye tiltag sker med respekt for Folkevirkes formål og de værdier, som stadig er gyldige. Det er samtalen og det udviklende samvær. Mulighederne for at samtale og være nærværende i øjeblikket. At alle giver deres fulde opmærksomhed omkring det emne eller den aktivitet, der foregår. Det er værdifuldt i en tid, hvor mange er online på flere platforme på samme tid. I Folkevirke er deltagerne online på Folkevirke!

INSPIRATION
SAMARBEJDE
ENGAGEMENT

Svigter folkeoplysningen det nordiske og europæiske?

Aftidligere
undervisnings-
minister
Bertel Haarder

I det følgende vil jeg fortælle om to elefanter, en stor og en mindre. Jeg elsker elefanter. De er fredssommelige, står tungt og pruster og basker med ørene. De er enorme, men har slet ikke den styrke, som deres vægt og størrelse berettiger til. De er kloge, men er alligevel lette ofre for krybskytter, som vil have deres stødtænder.

Den store elefant er EU, den lille er Norden. Begge blev glemt i Dronningens og statsministerens nytårstaler på trods af, at de er solide hovedhjørnестene i dansk politik. Hvad skulle vi gøre uden dem?

Det er en fuldstændig gratis omgang at beskyldte dem for hvad som helst. De har ikke et offentligt rum, hvor de kan forsvare sig. De har ikke et fælles sprog. Og selv om de er en del af os selv, ser vi dem som »de andre«.

Det gælder desværre også Norden, som nok har en fælles kultur, men

ikke længere kan regne med gensidig sprogforståelse. Det har især vi danskere nedbrudt med vores mumledansk.

Europæiske bevægelser

I alle lande kan man risikofrit tage kegler på at lette ben op ad elefanterne. De fleste EU-lande har nu partier, der gør EU til en fjende, der sender ugræs over grænsen og plager borgerne med bureaukrati og formynderi. Forestillingerne om det internationale bureaukrati pustes helt ud af proportion.

Europa-Parlamentsvalget til maj bliver et chok for de etablerede partier. Marine le Pens Front National bliver efter alt at dømme Frankrigs største parti. Græske venstrepopulister i Zyriza og nazisterne i Gyldent Daggry vil storme ind. Det samme vil Geert Wilders hollandske Frihedsparti, det britiske Independence Party, UKIP, det ungarske Jobbik og mere moderate unionsmodstandere som Sannfinnerne og dansk Folkeparti.

Måske også Sverigesdemokraterne og polske og tjekkiske skeptikere. De store gamle pro-EU-grupperin-

ger, kristelige, socialister og liberale risikerer at blive reduceret fra de nuværende tre fjerdedele til under halvdelen af mandaterne.

Hvis det er udtryk for en begrundet folkelig utilfredshed med EU-samarbejdet og den aktivistiske EU-domstol, så må der tages bestik af det og handles derudfra. Men det kan også være resultatet af uvidenhed og letkøbte fordomme om »de andre« og »dem dernede i EU«.

Man glemmer let de enorme succeser, det indre marked, miljøpolitikken og den holdbare fred, der har sænket sig over Europa. Succeser er sjældent godt stof i medierne. Man glemmer, at det er vore egne folkevalgte parlamenter og regeringer, der har skabt EU, som det er. EU har ikke et offentligt rum at forsvare sig i, og de EU-venlige partier er ikke meget for det. Der er flere stemmer i at angribe EU.

Partier gør mest ud af det, de er imod, som de vil ændre. Sådan er det også herhjemme. Forskellen er, at vi herhjemme jo ikke angriber kongeriget, Grundloven eller

de politiske institutioner, hvis man er utilfreds med noget. Det gør man lystigt og uden modsigelse i EU, hvad enten det drejer sig om lakridspiber eller kanelnegle, som EU vel at mærke ikke har forbudt, men som alligevel udløser hamstringsrygter, folkevid og hån og spot. Elefanten kan kun vifte med ørerne.

Noget tilsvarende gælder den lille nordiske elefant. Forestillingerne om det nordiske bureaukrati pustes op hvert år i forbindelse med Nordisk Råds Session. Det kaldes en papirtiger og en snakkeklub, og det antydes, at det handler om gode middage og drinks. Sandheden er, at det hele er yderst asketisk, præget af lange mødedage med vand, kaffe og sandwich. Vore parlamenter er lige så kedelige som vore kirker.

Men den lille elefant forsværer sig ikke. Hvis nogen prøver på det, kan de kun vanskeligt få spalteplass og sendetid. Angreb er bedre stof.

Selvfølgelig koster internationalt samarbejde noget. Og hvis det skal skabe resultater, kræves der også

et vist bureaukrati. Men bemærk venligst: EU koster nu kun en enkelt procent af de samlede bruttonationalprodukter, inklusive regional- og landbrugsstøtten! Og det nordiske samarbejde koster en femtedel af en promise – hvorfra skal trækkes den nyligt vedtagne besparelse på ti procent af det samlede budget!

Dansk indflydelse

Danske interesser er i enestående grad blevet varetaget i begge organisationer. Alligevel er det en yndet folkesport at gøre grin med dem og appellere til fordomme og fremtids- og fremmedangst.

Agurkereglene var danske. De blev indført på dansk forlangende og afskaffet på dansk forlangende. Legetøjsreglerne er udformet i Billund med stor hensyntagen til danske kvalitetsprodukter, og sådan er det hele vejen igennem. Det er ikke bare pressens skyld. De store danske blade skriver såmænd langt mere og langt mere positivt om EU, end læserne har lyst til at læse. Men det er tankevækkende, at der nu kun er en halv snes dan-

ske journalister tilbage i Bruxelles, mens der er tusindvis på Folke-mødet og Roskilde Festivalen.

EU modtog fortjent fredsprisen. EU er denne verdens fredsfyrste, om nogen.

Det samme gælder Norden. I år fejrer vi, at der har været fred mellem de nordiske lande i 200 år. Et fantastisk jubilæum. Ikke sært, at Balkan-landene nu prøver at gøre os kunsten efter.

Nobelpriskomiteen kunne med god grund give fredsprisen til os selv her i Norden.

Vi bidrager til fred i nærområdet og nu også i hele verden. The Economist gav os de største komplimenter, da vores samfundsmodel blev udråbt til »the Model of the Future«, og da en reportage om konfliktmulighederne i Arktis mundede ud i den betragtning, at »thanks to the relaxed Scandinavians«, skulle det hele nok gå.

Thorvald Stoltenberg skrev opskriften på et særdeles omfattende forsvarssamarbejde. Det blev fulgt op af den svenske udenrigsminister Carl Bildt i en meget visionær tale på Nordisk Råds session i København 2011. Vi har nu fælles indkøb til forsvaret, fælles træning og uddannelse, fælles øvelser, fælles aktionsenheder i den Tredje Verden, fælles overvågning, fælles indsats mod cyberangreb osv.

Den nordiske elefant er ikke så lille, som vi tror eller gør den til. Tilsammen har de nordiske lande EUs stærkeste luftstyrker. Tilsammen yder vi verdens mest omfattende udviklingshjælp. Vi er berømte for vore stabile økonomier og velfærdssamfund, som i disse år står

i skærende kontrast til de syd-europæiske.

Væk med grænsehindringer

Det var os i Norden, der opfandt det fælles arbejdsmarked, som nu er udstrakt til hele EU. Nu tales der meget om konsekvenserne af arbejdskraftindvandringen fra Øst-europa, som skaber usikkerhed på grund af EU-domstolens principrytteri. Men vandring af arbejdskraft er først og fremmest en gevinst. Det fremmer både vækst og velfærd. En kvart million arbejder allerede i et andet nordisk land på trods af allehånde grænsehindringer i form af skatte- og pensionsregler, der ikke passer sammen. Der ligger et oplagt vækstpotentiale i at lette vejen, f.eks. for danskere og svenskere, der gerne vil tage nogle af de mange ledige job til god betaling i Norge.

Det øger væksten i begge lande, når en arbejdstager vandrer til et andet nordisk land. Og det øger sprogforståelsen og samhørigheden. Det er jo os og ikke EU, der har opfundet arbejdskraftens frie bevægelighed. Vi har blot ladet den sande til i gamle og nye grænsehindringer.

Det gør vi nu noget ved. Pr. 1. januar er der nedsat et Nordisk Grænsehindringsråd med én fra hver regering og mig selv som udpeget af Nordisk Råds Præsidium,

samt Nordisk Ministerråds nye generalsekretær, Dagfinn Høybråten.

Danmark er for en gangs skyld gået foran med den aftale om fjernelse af grænsehindringer, som et arbejdsudvalg med mig som formand har forhandlet på plads med Helle Thorning-Schmidt og de relevante ministre.

Formålet er at lette livet for de mange borgere, der gerne vil prøve lykken i et andet nordisk land. Det er borgernært.

Borgernært er også det nordiske sundhedssamarbejde, der er på vej. Den nye generalsekretær og jeg er begge tidligere sundhedsministre og har talt meget om det. Vi skal f.eks. styrke kræftbehandlingen og den nordiske lægemiddelindustri gennem lettere adgang til kliniske forsøg og bedre og mere ensartet registrering, som ønsket af bl.a. Kræftens Bekæmpelse. Vi skal have arbejdsdeling, når det gælder sjældne sygdomme, samt frit valg for patienter til at søge behandling i et andet nordisk land. Nu skal den tidligere svenske minister Bo Könberg her til foråret aflevere sin parallel til den førnævnte Stoltenberg rapport.

Folkeoplysningen

Den babelske sprogforvirring i EU er et problem, vi må leve med, selv om det berøver os det fælles debatrum og gør den store elefant forsvarsløs over for kritik.

Men i Norden havde vi dog et stort område med gensidig sprogforståelse. Det har vi ikke mere. Min niece, der bor i Stockholm, skrev i et julebrev, at hendes datter i skolen lige før jul havde »årets eneste time om norsk og dansk, dvs. 45 min.« Hun føjede til, at studerende fra andre nordiske lande på hendes institut i Stockholm »lynhurtigt lærer at forstå det, de ellers troede var umuligt.« Vi kan godt, men gider ikke gøre os umage, fordi vi ikke finder det vigtigt.

Det burde være en kerneopgave for folkeoplysningen at tage udgangspunkt i den fælles nordiske kultur og udvide horisonten, så vi kan se ud over vores egen lille danske næsetip.

...At det er bedre at have et bagland på 26 end 5,6 mio. indbyggere

*Bertel Haarder,
tidligere
undervisningsminister*

Hvorfor har der altid været så mange nordiske sange i Højskole-sangbogen?

Hvorfor lagde dansklærere i 50'erne og 60'erne så megen vægt på at lære eleverne norsk litteratur og svenske viser?

Hvorfor står der fem flagstænger og ikke kun én ved alle dansk-tyske grænseovergange?

Hvorfor har vi fælles nordiske uddannelsesudvekslingsprogrammer?

Hvorfor står der så mange mindsten i Sønderjylland og Sydslesvig over nordiske frivillige, der faldt i de slesvigske krige?

Hvorfor blev den fælles nordiske kulturudstilling i Kennedy Centret i Washington en kæmpesucces, tilmed med overvejende amerikansk finansiering?

Hvorfor går nordisk mad, nordisk mode og nordiske film som varmt brød over store dele af verden?

Svarene er, at når vi tænker hinanden med, så bliver vi alle større, både i egne og andres øjne.

Kunne det folkelige Danmark dog ikke genfinde det synspunkt, at vi har brug for hinanden her i Norden! At det er bedre at have et bagland på 26 end 5,6 mio. indbyggere.

At det er en værdi i sig selv, at vi kender hinandens sprog og kulturer, som historisk har stået hinanden så nær.

At vi skal fjerne grænsehindringer mellem vore lande, så borgerne

mere uhindret kan tage job og søge hospitalsbehandling i nabolandet.

Og ikke mindst:

At vi skal udnytte det vindue for øget nordisk samarbejde, som er opstået efter afslutningen af den Kolde Krig, inklusive forsvarssamarbejde.

Lad os erindre, at det eksisterende nordiske samarbejde var en slags kompensation for, at vi efter Anden Verdenskrig ikke kunne realisere vore drømme om en Nordisk Union.

Nu kan vi det hele.

Hvorfor er den nordiske ånd forsvundet, nu hvor den endelig kan udfolde sig frit og bruges til noget!

Hvad vil(de) de os?

- om slaget om virkeligheden - et spørgsmål om tillid

Af cand. psych.
Gudrun Aspel

»Slaget om virkeligheden«, er titlen på en bog af Bengt Kristensson Ugglå udkommet i Stockholm 2002 – som en beskrivelse af filosofisk og idéhistorisk over-og tilbageblik. Det første kapitel hedder således post, post, post --- altså: postindustrielt, postkapitalistisk, postnationalt osv. Hovedordet postmodernismen, opfattes forskelligt: »Overstået og mislykket eller ufuldendt og fremadrettet«. Bengt Kristensson tager selv fat på, hvad han kalder post-eurocentrisme

som en udfordring i den nye globale tidsalder. Han illustrerer dette ved et verdenskort, som han vender på hovedet for at vise, hvorledes Europa på denne måde skifter plads – visuelt og betydningsmæssigt – og dermed ændrer vores tolkning af det samlede verdensbillede – og vores plads i det.

Men at lave en omverdensanalyse er i det hele taget en problematisk sag – i ønsket om – at få et entydigt og klart billede af samtiden og i håb om en pejling af fremtiden – fordi virkeligheden altid opfattes fra et bestemt perspektiv. For at prøve at forstå virkeligheden er vi altid henvist til tolkningsforsøg, og derfor er det interessant, når der frem-

kommer nye og uventede måder at se verden på, fx ved at vende verden »på hovedet«.

Oplysning – opløsning

Kristensson hævder, at diskussionen om det nuværende »verdenskort« viser os, hvorledes Europa og det moderne oplysningsprojekt hænger sammen, og at der er forbindelse mellem krisen for det moderne og en europæisk identitetskriser. »Europa« er i geopolitisk sammenhæng ikke længere, hvad det har været, og vores opfattelse – eller viden – »om identitet, historie, geografi – videnskab – ja virkeligheden er under forandring«.

Når verdenskortet vendes om – står vi i en forstumlet situation,

hvor det har betydning at forstå/konstruere virkeligheden som en fælles – delt viden, hvor moderniteten antager nye former.

Det er forandringsprocesser, der karakteriserer vores samtid, hvad vi end vælger at kalde dem, hvad der bliver »epokemarkører«, informationssamfund, videnssamfund, netværkssamfund – oplevelsessamfund – forbrugssamfund, overflodssamfund osv. – men ifølge Kristensson er der også tale om uklarhed om, hvorledes vi overhovedet kan beskrive forandringen forandring af selve forandringsbegrebet.

Ikke underligt, at det, mange mennesker oplever, bedst karakteriseres med ord som uoverskuelighed – og usikkerhed. Det kan føles som om alt, hvad vi har – kender til – og er – underkastes en opløsning. Mange taler om, at vi lever i opløsningstiden og ikke som vi måske stadig tror i oplysningstiden.

Hvis denne analyse er korrekt, d.v.s. brugbar, kan man se en fare for, at mennesker oplever afmagt og ønsker at trække sig tilbage fra at deltage i samfundsspørgsmål, samtidig med at en defensiv træthedsholdning over for politikernes løsningsforsøg breder sig.

Folkevirke og det sunde folkestyre

Her er det, at tanken kan komme til at strejfe tidspunktet, hvor Folkevirke-bevægelsen startede i 1944. Vist var det en anden tid – og helt andre problemstillinger – men ærindet var at »iværksætte social, politisk og kulturel oplysning« – for at få mennesker til at

deltage – tage del – i samfundets udvikling.

Som det blev udtrykt senere: »Den stærke politiske interesse, der var blusset op lige efter besættelsestiden var i nogen grad i aftagen«. Derfor ville man frem »til de menneskelige problemer bag de samfundsmæssige/politiske for at genopbygge og bevare et sundt folkestyre«.

På en måde var situationen præget både af afmagt i udgangspunktet for den enkelte og af handlekraft for initiativtagere – ud fra tro på oplysning og viden. Et sådant ønske om »at undersøge det samfund, vi lever i« – dengang med udgangspunkt i national sammenhæng – er det imidlertid nok også nødvendigt at arbejde med (– og for) i dag i en globaliseret tid.

Når spørgsmålet »Hvad vil de os« – rejstes i dag, er det relevant at spørge »Hvem er de?« og »Hvem er os?«, men også interessant at formulere det »Hvad vil(de) de os?« – og i den henseende lægge mærke til, at bag spørgsmålet – som i Folkevirke var titlen på en bog – (red. Thora West) gemmer sig en tilgang til litteratur og kunst som svar på en vej i den personlige stillingtagen »Kunst kan skærpe og levendegøre den politiske tænkning«. Og så skabte man »Folkevirke«, der kalder sig selv »en mærkelig sammenslutning«. Det nøjere tidspunkt for navnet og dets fremkomst er vist ikke helt klarlagt, for det var ikke med helt fra starten. I det treleddede formål: social, (tvær)politisk – kulturel oplysning. Men det er et flot navn – med mange associationer.

Forstavelsen »Folke« – er vel kendt og anbringer foretagendet i en fortrolig familiekreds til alt det andet, der begynder med »Folke«. Mere »nyt« er det med slutstavelsen »Virke«. Det er et ord, der kendes i mange sammenhænge, men fælles er det »at virke« = »at forårsage at en forandring sker«. Der er mange samstillinger: at bevirke, at udvirke, at indvirke, at medvirke, at modvirke, at vekselvirke, at påvirke, at samvirke – for ikke at tale om, at meget kan være tilbagevirkende. Men så kan man også have et virke – et virkefelt og en virketrang, og man kan være virksom (i et jævnt og muntert liv). De virksomme hænder har på denne måde ved ordet virke en sproglig association til ordet »Work«, virk = arbejde og til ordet hverdag.

Andre ordassociationer kan være ordene »virkning« og »virkelighed« – (hvor vi ynder at tale om »virkelighedens verden« og »det virkelige liv«, og ikke gerne vil være »virkelighedsfjerne« osv.).

En nødvendig virkemåde

For Folkevirkes mangeårige arbejde tror jeg, man kan sige, at det »har virket« – i betydningen fremkaldt forandring – givet resultater – og det er muligt at tydeliggøre både »virkeplan« og »virkemåder«.

I overskriften »Hvad vil(de) os?« – kan man se fællestræk ved det overhovedet »at ville hinanden noget« – at komme i dialog og at blive en del af et fællesskab.

Her ses centrale dele i Folkevirkes arbejde gennem studiekredse (sågar kørende) og temablade i til-

knytning hertil – og fokus på demokrati som samtale – i stigende grad også i internationalt. Som bekendt »definerede« Hal Koch demokratiet som samtale, (og Bodil Koch tilføjede kaffebordet som demokratiets blodomløb). At fastholde denne »virkemåde« gør netop Folkevirke til en aktuell og nødvendig platform.

Om Martin Buber

Samtalens betydning har været fremhævet »til alle tider«. Ud over Grundtvig kan man – og i åndeligt slægtskab« med ham nævne den jødiske filosof Martin Buber (1878-1965). Hans hovedbudskab er, at »Menneskets væsen er at være i fællesskab« og hans filosofi om »Jeg-Du« relationen indebærer fællesskab med Gud, med natur og med andre mennesker. Martin Bubers sprog er poesens sprog og han repræsenterer på særlig måde den arv, Europa har fået fra Israels profeter og den jødiske tradition inden for mystik, som han har givet et nyt »image«, men stadig kredsende om to poler, dels religiøst – dels social etisk (på Folkeuniversitetscenteret Skærum Mølle er han »ophavsmand« til et »Martin Buber-hus« med arbejde omkring kulturforståelse og dialog). Martin Buber beskriver selv sin »arv« fra opvæksten i Østeuropa som »kærlighed til tradition og respekt for arbejdets værdighed«

og »fælles ærefrygt og fælles sjæleglæde, genopdagelse af den jævne hverdag«.

Det centrale punkt er »Mødet«. »Alt virkeligt liv er møde« – »Livet er et møde med du'et«. Med udgangspunkt i »Det gamle testamente«, som han ser som udtryk for Israels dialog med Gud, hævder han: »Gud er ikke et »det«, som kan beskrives i dogmer, men et »du« til hvem man i absolut tillid kan henvende sig direkte«.

Om tolkning/usikkerhed og tillid

I sine analyser af menneskets vilkår i dets tolkningsunivers vender Bengt Kristensson Uggla mange »blade i historiens bog«. Han taler »Religionens genkomst«, hvor han ser en opvurdering af det poetiske sprog. Han henviser til Vaclav Havels kritik af »den højmodige fornuft« og hans insisteren på forståelse frem for forklaring. Alt dette fører Bengt Kristensson frem til hans centrale tema om tolkning som erkendelsens grundvilkår – og menneskets besværlige arbejde med at relatere forskellige tolkninger. Som strategi for at leve i tolkningens verden og den dermed forbundne usikkerhed bliver begrebet tillid centralt – og beskrives som den »grundlæggende dimension af alle menneskelige dimensioner«.

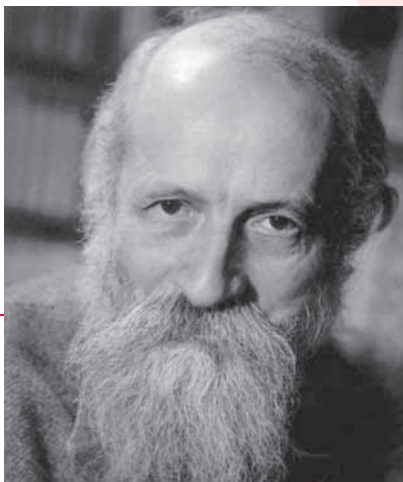
I det »nye« samfund – som også har betegnelsen »Risikosamfundet«

Tro inte
att du kan bygga ditt liv på berggrunden
Den brister som ett äggskal
vid minsta seismiska förändring.
Ditt liv
omsluttet av dödens fosterhinnor
kan du inte värna
De kan brista varje sekund
Den enda trygghet du kan uppnå
är att sätta din tillit
till det värnlöst växande livet
Att vila med livets hela tyngd
ytterst på ett grässtrå
är din enda möjlighet
Där
i det ytterststa av det skyddlöst mjuka
finns din trygghet
din berggrund.

Peter Curman, svensk författare och kritiker

må mennesket basere sig på tillid, – ikke en blind – men en reflekterende tillid, der skaber tryghed ikke som stilstand, men en »frugtbar uro«, der tåler forandring, og som kan håndtere uundgæelige tolkningskonflikter. Dette risikobegreb hører sammen med frihed og er forudsætninger for et åbent demokratisk samfund. Disse betragtninger gør, at Bengt Kristensson i sin analyse må inddrage to centrale personer: Dels Søren Kierkegaard med budskabet om »At vove« – og dels K.E. Løgstrup, hvis livsforståelse netop er opbygget ud fra fænomenet tillid.

Bengt Kristenssons synspunkter er ikke nye; men passer på mange måder ind i Folkevirkes programerklæringer. Han slutter med et digt af den svenske forfatter og kritiker Peter Curman (f. 1941, tidligere ordfører for Sveriges forfatterforbund). Digtet indfanger for ham »den usikkerhed som er forenet med at åbne sig i tillid, den sårbarhed, som det indebærer at fæste sin tillid til nogen eller noget og den risiko dette medfører som tillidens vilkår«.

Menneskets væsen er at være i fællesskab

Martin Buber, jødisk filosof

WHAT'S IN IT FOR ME???

Hvad vil de os - og hvad vil vi med dem?

Af Charlotte
Prætorius

I nyere tid er »what's in it for me« nærmest blevet et mantra for min generation – på godt og på ondt. Jeg er fra en generation, der både roses for at være kritisk og reflekterende men også egoistisk. Men underordnet hvad, så gælder det, at vi i høj grad vurderer, om vi ønsker at engagere os i bestemte ting ud fra »what's in it for me?«-mantraet. Vores tid er kostbar, og det skal helst give mening, hvis vi skal afsætte tid til nye ting. Jeg har været engageret i og igennem Folkevirke i en række aktiviteter igennem en årrække – siden midt 80'erne og frem til i dag, hvor Folkevirke stadig er en stor del af

min hverdag. Som barn deltog jeg i en årrække i mor/barn-lejrene rundt om i Danmark sammen med min storebror og mor. Jeg har mange minder derfra, og selvom jeg i dag ikke har kontakt længere med de andre børn fra lejrene, husker jeg stadig langt de fleste aktiviteter og navnene på de børn, jeg enten knyttede venskaber med eller blot havde som gode legeskammerater en uge om året, når vi igen mødtes på mor/barn-lejrene. Senere har jeg i en årrække bidraget med forskellige artikler til Folkevirkes kulturtidsskrift – bl.a. da jeg var studerende på Roskilde Universitetscenter. Her fik jeg og en gruppe medstuderende muligheden for at være gæsteredaktører på en udgave af magasinet. Vi fik selv lov at bestemme tema og tage kontakt til de skribenter, vi ønskede bidrog til udgaven – og havde også selv mulighed for at skrive

artikler til udgaven. Sidenhen har jeg deltaget i en række reportage-ture primært i EU-regi, deltaget i workshops og rundbordsdiskussioner, siden starten været med i initiativet »Kvindestemmer«, der afvikles årligt. Jeg har også deltaget i flere Danida-støttede oplysningsprojekter i en række afrikanske lande. Rejserne udmundede i en række artikler i Folkevirkes kulturtidsskrift og foredrag rundt om i Danmark. Desuden har jeg været aktiv i flere af Folkevirkes internationale læringspartnerskaber med partnere fra mange forskellige europæiske lande.

De mange muligheder

De fleste læsere kender Folkevirke som en landsdækkende, tværpolitisk oplysningsvirksomhed, grundlagt i 1944 med det sociale, kulturelle og poli-

tiske som kerneområderne og som fungerer på tværs af alle skel – sociale, kulturelle, politiske, geografiske, religiøse og aldersmæssige.

For udenforstående kan den brede formålsparagraf måske til tider gøre det svært at helt forstå eller gennemskue, hvad Folkevirke kan og vil – og hvor grænserne går. Det er naturligvis en udfordring i en nutid, hvor det bugner med tilbud fra organisationer, hvor vi kan lege, lære, spille, diskutere og udvikle os inden for en uendelig bred vifte af fritidsaktiviteter.

Jeg har igennem de år, jeg har været engageret i Folkevirke, sat pris på de mange muligheder, bredden i formålsparagraffen giver, men oplever også, at det samtidig stiller visse krav til medlemmerne om en vis portion eget initiativ. Men samtidig er der næsten uanede muligheder!

I Danmark har vi en årelang tradition for foreningsliv, og jeg synes, at det er en inspirerende og

meget positiv tradition. Det giver os mulighed for at dyrke vores interesser sammen med ligesindede, udvikle nye – at blive klogere eller bedre – og muligheden for at få øjnene op for tiltag og aktiviteter, vi måske end ikke vidste fandtes.

Inspirerende forskelligheder

For mig personligt, sætter jeg i høj grad pris på, at Folkevirke ikke stiller krav om, at man har en bestemt holdning, tro eller overbevisning. Jeg får mulighed for at møde mennesker, der er meget forskellige fra mig.

Det er vigtigt for mig at blive udfordret på mine holdninger og kunne debattere. Det er på den måde, at jeg lærer nye ting. Samtidig lærer jeg, hvor jeg står, og forholder mig til mine omgivelser, og det er lige præcis sådan et rum, Folkevirke er for mig. Jeg finder det inspirerende, når der både lokalt og internationalt bliver stillet spørgsmål ved holdninger eller traditioner, jeg måske har taget for givet eller

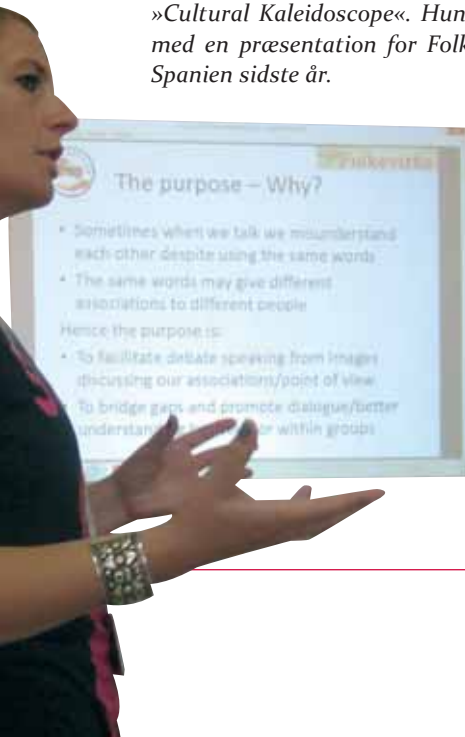
ikke stoppet op og reflekteret over – og jeg lærer, når jeg får mulighed for at stille og få svar på de samme spørgsmål fra andre traditioner, kulturer og overbevisninger.

Det kan dog være – og er ofte – en udfordring generelt for foreningerne at få folk til at afsætte tid og kræfter til at engagere sig i aktiviteter i fritiden. Netop fordi der er så mange tilbud til os i dag.

Udviklende samvær

Derfor er det i høj grad en udfordring for også Folkevirke at gøre tingene relevante og kommunikere på en måde, så det er til at forholde sig til og kan få betydning for deltagere – både medlemmer, der allerede kender Folkevirke og helt nye interesserede. Det er for mig at se på den måde, det er muligt at synliggøre »what's in it for me?«. For der er en masse at hente i foreningslivet både for den enkelte og som samfund. Det skaber rum for at diskutere og udvikle nye initiativer på tværs af

Charlotte Prætorius har været med i flere af Folkevirkes internationale projekter. Senest har hun været med i projektgruppen for det EU-støttede »Cultural Kaleidoscope«. Hun ses her med en præsentation for Folkevirke i Spanien sidste år.

Charlotte Prætorius har været med i flere af Folkevirkes internationale projekter og foretaget reportagerejser til bl.a. Tanzania.

Dorte Aggergaard (yderst t.v.) og Charlotte Prætorius (yderst t.h.) deltog aktivt i Folkevirkes EU-støttede projekt »Cultural Kaleidoscope«. Her under en workshop i Spanien i foråret 2013.

Under et projektbesøg i Tyrkiet præsenterede Folkevirke sit udspil »Kulturmosaik« og gennemførte flere workshops. Her ses Folkevirkes formand Annemarie Balle (yderst t.h.) i intenst arbejde med de internationale partnere.

skel og sammen med enkelte eller grupper, vi normalt ikke finder sammen med gennem vores hverdag på studier, arbejdspladser eller som pensionist.

Netop det samvær giver os mulighed for at skabe værdi og føle, at vi selv har værdi – at beskæftige os med emner eller områder, som vi har en interesse i og glæde andre – samtidig med at vi lærer og udvikler os.

Det eneste, der kræves af os, er tid, motivation og engagement. Derfor, når folk stiller spørgsmålet »what's in it for me?« – »hvorfor skal jeg engagere mig i foreningslivet?« – så er svaret måske nærmere:

WHAT'S NOT IN IT FOR YOU??

Uanede muligheder

For i virkeligheden er mulighederne uanede. Udfordringen ligger hos foreningerne, eksempelvis for en organisation som Folkevirke, i at tydeliggøre over for sig selv, medlemmerne og potentielle medlemmer, hvad der tilbydes og hvorfor.

Personligt har jeg lært og fået en masse ud af mit eget engagement gennem årene – en viden og oplevelser jeg ikke mener, jeg ville have fået gennem hverken mit studie, arbejde eller normale omgangskreds. Samtidig er det viden og oplevelser, jeg har kunnet trække på i andre sammenhænge, og som, jeg mener, har beriget mig både personligt og professionelt. Derfor har jeg under alle omstændigheder fået de timer og det engagement jeg har investeret tifold igen. Og det er netop den oplevelse af at have været med til at bygge bro, facilitere en dialog og nedbryde barrierer, der er drivkraften og skaber lysten til at fortsætte.

Folkevirkes udfordringer

I foreninger og organisationer generelt, og specielt en organisation som Folkevirke med en meget bred formålsparagraf, tror jeg, det er mindst lige så vigtigt, at vi medlemmer gør os tanker om, hvad vi vil med organisationen.

Hvad det er, vi gerne vil opnå, dele, opleve og lære igennem vores medlemskab og i dialogen med andre?

Uanset om vi tager vores børnebørn med på ferielejr, deltager i foredrag, udflugter eller studiekredse lokalt, nationalt eller internationalt må vi være klar over, at gennem vore aktiviteter og engagement former, præger og udvikler vi Folkevirke – og det er også vores ansvar, at vi bevæger os fremad.

Folkevirke blev grundlagt med et ønske om at tage aktivt del i samfundsdebatten. Derfor er der både en mulighed for at præge debatten, men også et medfølgende ansvar om at sikre Folkevirke en plads og rolle i debatten.

Folkevirkes B/B-lejre

AfJeanne
Bau-Madsen,
næstformand,
Folkevirke

Siden 1977 har Folkevirke arrangeret en bedstemor/børnebørn lejr i efterårsferien. Idéen bag lejrene fik læge Esther Møller, som interesserede sig for ældre menneskers planlægning af deres alderdom som et nyt aktivt livsafsnit. I en diskussion i Folkevirke i 1976 talte man om forbindelser mellem børnebørn og bedsteforældre. Esther Møller mente, at man burde arrangere samvær mellem de to generationer og indbød til en lejr, hvor de havde mulighed for at være sammen. Allerede året efter havde Folkevirke inviteret til samvær mellem bedstemødre og børnebørn i de fem hverdage i efterårsferien.

Det er nok den billigste fem dages ferie, der tilbydes i efterårsferien. For at det kan lade sig gøre, betyder det, at alle hjælper til med madlavning, oprydning og opvask. Til gengæld får hver bedstemor et værelse for sig selv og sine børnebørn. Dette gælder ligegyldigt, om man har et barn eller seks børn med.

Lejrene har altid været placeret rundt i landsdelene. Mange har spurgt om det at arrangere et bedstemor/børnebørn-træf har noget med folkeoplysning at gøre? Til det svarer vi i Folkevirke, at på

lejrene praktiserer vi, hvad andre tager op som diskussionsemner:

1. Forholdet mellem generationerne.
2. Ældre menneskers evne til egen organisering af et større foretagende (30 til 35 deltagere i hver lejr).
3. Løsning af ferieproblem for to udearbejdende forældre.
4. Børns møde med børn fra andre geografiske områder, fra andre sociale grupper og andre kulturelle baggrunde.
5. Fornemmelse for det danske landskab og egenspræg.
6. Synlige resultater af eget arbejde, børnene og bedstemødrenes tilsammen.
7. Muligheder for børn for at lege uden voksen indblanding.

Forholdet mellem generationerne

Her er et eksempel på, at børnebørnene tager lejrene med sig som en positiv oplevelse også senere i livet:

Ældre menneskers evne til egen organisering af et større foretagende (30 til 35 deltagere i hver lejr)

Organiseringen af efterårets lejr begynder i marts med udsendelse af indbydelse til at deltage i årets lejr. Ledelsen, som består af to til tre bedstemødre, mødes i løbet af sommeren for at forberede aktiviteter og indkøb. I august ved vi, hvor mange, der ønsker at deltage, og september går med de afsluttende forberedelser. Ligesom børnene stifter nye venskaber, gælder det samme bedstemødrene. Mange er kede af, at de ikke kan fortsætte med at deltage i lejrene, fordi deres børnebørn bliver for gamle. Heldigvis kan de så finde sammen i Folkevirkes mange arrangementer over hele landet.

KÆRE FARMOR

INGEN ER SOM DIG
OG JEG ER GLAD FOR AT DU ELSKER MIG.
PÅ B/B-LEJRE HVORT ENESTE ÅR MANGE GODE OPLEVELSER VI FÅR.
VI HAR KRYDSET DE 7 VERDENS HAVE
DET VAR EN UFORGLEMMELIG GAVE!
EN SOMMER LÆRTE MILOU AT RULLE RUNDT.
FERIE PÅ LANGGLAND MED FARMOR ER SUNDT.
TILLYKKE MED DET HALVFJERDSTENSTYVENDE ÅR
- SOM TIDEN DOG GÅR
HÅBER DU LIGE SÅ MANGE ENDNU FÅR!

(KIRSTINE, 19 ÅR & NANNA, 17 ÅR)

Lene Glistrup var i mange år en del af ledelsen af en B/B-lejr. I 2013 havde hun planer om at deltage med sit oldebarn. Dette nåede hun desværre ikke, da hun døde sommeren 2013.

Løsning af ferieproblem for to udearbejdende forældre

»Når man er to forældre med to direktørjob og dertil hørende lange arbejdsdage samt rejser hver for sig – så er B/B-lejrene intet mindre end fantastiske, når man samtidig har fire børn!

Vores børn har været med på B/B-lejrene de sidste mange år og det har givet os mulighed for at tage på nogle skønne rejser med tid til kultur, shopping, gode middage og spa. Vi har bl.a. været i Budapest, London, Prag, Tallinn, New York, Wien og Berlin – og er kommet glade og udhvilede hjem til nogle ligeså glade børn, der har haft en masse gode og sjove oplevelser sammen med deres farmor.«

Sådan skriver Lisbeth, der er mor til fire drenge.

Børns møde med børn fra andre geografiske områder, andre sociale grupper og andre kulturelle baggrunde

»Alle de børn, jeg kendte fra sidste år, var der også. Jeg har en god ven,

der hedder Ruben, og han er på min alder. Første dag skulle vi alle sammen lige lære hinanden at kende igen. Det var jo et år siden, vi havde set dem. Men næste dag legede vi alle sammen med hinanden.«

Sådan skriver Frederik på 11 år.

Fornemmelse for det danske landskab og egnspræg

På en af feriedagene har arrangørerne planlagt en bustur til en seværdighed i nærheden af lejren. Der smøres madpakker efter morgenmaden og bedstemødrene får en fridag. En lejr i Hornbæk tager til Kronborg, en lejr i Korsør tager til Trelleborg og en lejr i Vejlbj Fed ved Middelfart tager til Økolariet i Vejle. Turene er en blanding af læring, oplevelse af landsdelen og socialt samvær.

Synlige resultater af eget arbejde, børnene og bedstemødrenes tilsammen

Sportsdagen er en dag, hvor bedstemødre og børnebørn sammen konkurrerer i forskellige discipliner. »Vi skulle lave en hel masse ting derhenne. Vi skulle have sportsdag, hvor vi lavede nogle mærkelige ting f.eks. citron-hockey, kålbowling, pinocchikugleløb og en hel masse andet. Mit hold vandt det hele til sammen, og vi var rigtig glade.«

Sådan skriver Frederik på 11 år.

Muligheder for børn til at lege uden voksen indblanding

Lejrene arrangeres således, at de altid er placeret i naturskønne områder, hvor børnene kan

lege. Børn i dag er altid overvåget af voksne og deres lege er tit bestemt af voksne. I Folkevirke mener vi, det er vigtigt, at børn får lov til at lege med hvem, de vil, hvor de vil. Vi giver dem derfor mulighed for i fem dage at lege ude eller inde, idet vi skaber sikre og udfordrende rammer til, hvad børnene selv kalder »fri leg«.

Det er nu 37 år siden, Folkevirke startede den første bedstemor/børnebørn-lejr. Og de er stadig lige populære. Et ønske i anledning af Folkevirkes 70-års dag er, at der oprettes flere lejre, så mange flere bedstemødre og børnebørn kan få glæde af fem dage sammen, og at de kan vælge mellem flere forskellige lokaliteter.

Dette er et opråb til Folkevirkes medlemmer: Kom i gang!

I skal få al den hjælp, I behøver fra Folkevirkes konsulent og fra medlemmer, der har erfaringer med at lede en lejr. De giver meget gerne deres viden og idéer videre!

Et glimt fra en afslutningsaften på Folkevirkes Bedsteforældre/Børnebørn-lejr, hvor børnene står for underholdningen.

En godt sammentømt gruppe af internationale folkeoplysere, som har arbejdet intenst med det EU-støttede projekt »Cultural Kaleidoscope«.

Tillykke Folkevirke!

Af Anita Caals og Rob Belemans, FARO - Vlaams steunpunt voor cultureel erfgoed vzw

Anita Caals og Rob Belemans fra FARO – Vlaams steunpunt voor cultureel erfgoed vzw er centralt placeret i den belgiske koordinatorgruppe i det EU-støttede projekt »Cultural Kaleidoscope«, som Folkevirke er projektkoordinator for. Projektet løber i årene 2012-2014.

Siden 2012 har FARO – Vlaams steunpunt voor cultureel erfgoed vzw deltaget i det to-årige Grundtvigprojekt »Cultural Kaleidoscope« – CULKAS – sammen med den danske delegation fra Folkevirke, som er projektkoordinator. Den belgiske delegation er fra FARO – den flamske organisation for kulturel arv, som er i fokusområdet for området for både den håndgribelige og uhåndgribelige kulturelle arv i Flandern.

»CULKAS« er forkortelsen for »Cultural Kaleidoscope«, og navnet indikerer rammerne for projektet: Den kulturelle forskel mellem de forskellige lande. Grundidéen med »Cultural Kaleidoscope« blev oprindeligt udviklet mellem otte deltagende lande og havde fokus på kulturel forskellighed blandt generationer og mellem de deltagende lande. Derfor blev der også valgt seks kulturelle temaer: kunst, livsstil, sprog, mærkedage, mad og musik.

Da projektet skulle godkendes blev kun fire ud af de ansøgende lande godkendt af de nationale kontorer, så det blev Danmark, Belgien, Spanien og Tyrkiet, som blev partnere i projektet. Heldigvis betød denne reduktion af deltagere ikke en reduktion af rammerne for selve projektet. Det vigtigste output af dette projekt er erfaringer om de forskellige kulturelle aspekter og udveksling

Projektmedarbejder Anita Caals fra den belgiske organisation FARO arbejder koncentreret med Folkevirkes »Kulturmosaik«.

af metoder til at arbejde med de forskellige temaer. I løbet af dette projekt prøver vi at fremhæve typiske ting fra vores egen kultur, som kan opleves af projektets øvrige partnere gennem præsentationer eller workshops.

Stor inspiration

Sammenholdet i gruppen og gæstfriheden hos værtspartneren – hvert partnermøde foregår et nyt sted og

i et nyt land – sikrer et interessant indhold og præsentation af forskellige metoder. Alt dette er en garanti for inspirerende og udbytterige møder.

Vi er meget glade for den måde, som vores Folkevirke-kolleger koordinerer dette projekt på, fordi vi derved kan lære meget fra Folkevirkes lange erfaringer. Folkevirke bevarer alle projektets outputs, sikrer læringsprocessen og stimulerer til en konstant evaluering med respekt for de høje, demokratiske værdier.

Alle beslutninger bliver taget i enighed – konsensus – blandt part-

Projektmedarbejder Rob Belemans fra den belgiske organisation FARO er meget glad for Folkevirkes måde at dele ud af sine erfaringer fra det folkeoplysende område.

nerne, og forskellige meninger og holdninger bliver altid respekteret. Vi vil gerne ønske Folkevirke tillykke med deres runde jubilæum. Vi håber, at de vil fortsætte med at inspirere os og mange andre organisationer i både Danmark og i udlandet med deres entusiasme samt professionelle og kreative måde at arbejde på.

Vi har endnu nogle måneder tilbage af samarbejdet med Folkevirke i CULKAS-projektet, men vi kan allerede nu sige, at vi håber på at møde Folkevirke igen i fremtidige projekter!

(oversættelse: Annemarie Balle)

Folkevirkes formand Annemarie Balle fremlægger Folkevirkes visioner samt erfaringer fra møder om kulturelle emner tilknyttet projektet »Cultural Kaleidoscope«.

Folkevirke – demokratiets lærer

Tak for Folkevirkes inspirerende mentorrolle i Nordplus-projektet »New and old democracies«

Af Danguole
Cesaityte-
Rutkauskiene,
engelsk- og
historielærer samt
lokal koordinator
for Nordplus Adult-
projekter i

Druskininkai uddannelsescenter,
Druskininkai i Litauen

Det er nu næsten to år siden, at fem europæiske organisationer – Druskininkai uddannelsescenter, Druskininkai i Litauen, Sveio Kommune i Norge, Jaan Tõnisson Institute fra Tallinn i Estland, NGO »Radošas Iniciatīvas Centrs« fra Riga i Letland og danske Folkevirke gik i gang med et Nordplus Adult-støttet program – »Nye og gamle demokratier«.

For alle organisationerne gælder det, at deres hovedaktiviteter ligger inden for voksenundervisning. Sammen startede de et demokratisk og værdibaseret samarbejde. Jeg har genkaldt mig år 2012, da jeg søgte efter partnere til et Nordplus Adult-projekt. De fem europæiske organisationer var blevet enige om det mest vigtige samarbejdsresultat:

Færdiggørelsen af ansøgningsformularen for projektet »New and old democracies«.

I september 2012 var tre unge, demokratiske lande – Estland, Letland og Litauen – sammen med to gamle demokratiske lande – Danmark og Norge – begyndt at implementere projektet.

Samarbejdet mellem de fem lande er baseret på demokratiske værdier, ansvarlighed og respekt.

Hovedformålet med projektet er at udveksle erfaringer mellem gamle og unge demokratier.

Gamle demokratier kan være låst i »den sædvanlige måde« at gøre tingene på, mens unge demokratier ser på demokrati – den demokratiske livsform – med friske øjne.

Dog, temaet for arbejdet i projektet er »demokrati«. Den grundliggende idé er, at hvis man skal fange den demokratiske levevis, så kræver det uddannelse – en livslang proces.

Borgere i gamle demokratier ved, at demokrati ikke kun drejer sig om demokratisk kontrol og demokratisk regeringsførelse. Demokrati er en livsform.

I de unge demokratier er den ældre generation ofte vokset op under et totalitært regime, og derfor er den ikke vant til en demokratisk livsform. De yngre generationer er mere vant til det, fordi de er vokset op i et demokratisk samfund. Dertil kommer, at de yngre generationer er mere eller mindre fortrolige med fremmede sprog. De surfer på internettet for at finde andre og mere differentierede informationer. Desuden rejser de langt mere og får derved et mere nuanceret billede af andre samfund og andre måder at lede et land på.

Projektets sigte

Formålet med Nordplus-projek-

tet »New and old democracies« er via en demokratisk samtale at udveksle erfaringer, afprøve og beskrive forskellige undervisningsmetoder samt at forberede et materiale, som kan være nyttig, når der skal uddannes demokratiske medborgere.

Dette projekt er især målrettet til yngre borgere under uddannelse og ældre borgere i Skandinavien og de baltiske lande.

Projektet har fem emner:

- Demokratiets historie
- Ligestilling mellem kønnene
- Ungdomsdemokrati
- Demokrati i familien
- Hvordan behandler vi minoriteterne?

Hver partnernøde har et overordnet tema og i løbet af mødedagene undersøges emnet set ud fra de enkelte partners synspunkter, der er præsentationer og fælles debatter. Mellem møderne undersøges de enkelte emner ud fra en demokrativinkel. Derved kan de enkelte partnere afdække, hvilken rolle demokratiet spiller for hvert emne i det enkelte land og også afdække, om der her er forskelle mellem nye og gamle demokratier. Imellem partnernøderne skal hver partner samle relevant materiale til projektets portfolio.

Alle de beskrevne metoder og læringsprocesser bliver testet i deltagerlandene, og resultaterne indgår i den fælles portfolio.

Glimt fra projektmøde i Nordplus-projektet »New and old democracies« – her et besøg med lettiske politikere i Riga.

Resultater af almen interesse bliver lagt på projektets hjemmeside.

For projektets deltagere er danske Folkevirke tænkt som den, der skal være promotor af den demokratiske tænkning og den demokratiske livsform – og det kan af og til være usædvanligt for deltagere fra de nye, demokratiske lande.

Projektets deltagere har allerede haft fire møder. Det femte møde er planlagt til at skulle holdes i Vilnius og Druskininkai i Litauen. Det sidste partnernødes tema er etniske minoriteter og deres livsvilkår samt den politik på området, som de fem deltagerlandes regeringer har.

Demokratiets historie

Som nævnt har hvert partnernøde et forudbestemt tema, som er forskellig fra gang til gang, ligesom hvert møde tilrettelægges forskel-

ligt fra gang til gang. Projektets første møde blev holdt i København i november 2012 på Folkevirkes kontor. Temaet var »Demokratiets historie«.

Hver af de fem projektpartnere præsenterede deres egne lande og fortalte om, hvordan demokratiet havde udviklet sig gennem årene. Det var imponerende at høre, hvordan de gamle demokratier i Norge og Danmark samt de nye demokratier i Baltikum havde udviklet deres demokratier på måder, som lignede hinanden meget. Også historisk har der været mange sammenfald – fx uafhængighedserklæringer i 1918 i både Estland, Letland og Litauen. Det var på en måde meget overraskende informationer, som blev givet, mens deltagerne – vi var ti med to fra hvert deltagerland – arbejdede i grupper for at afprøve

studiekredsметоден og fremme kommunikationen.

Demokratisk levevis

For mig personligt har det været nyt, at der i Danmark undervises i demokrati allerede i børnehaven, når børnene er helt små. I løbet af arbejdet med demokrati-temaet har vi fået mange informationer om det danske demokrati og erkendt, at der kan trækkes en direkte linje med demokrati helt tilbage til middelalderen. Måske mere vigtigt: At demokrati eksisterer i en befolknings bevidsthed, tanker og aktiviteter. I de baltiske lande har udviklingen været præget af den sovjetiske besættelse, så demokratiet er under en stadig – og hurtig – udvikling.

En anden oplevelse, vi fik under vores besøg i Danmark, var, at Danmark er et ekstremt demokratisk land. Det oplevede vi under et besøg i et meget kontroversielt område – Fristaden Christiania.

Endnu en ting, som var meget overraskende for mig, var respekten for arbejde, at være flittig og ikke bruge tiden på unyttige ting eller unødvendige diskussioner. Tid værdsættes meget.

Ligestilling

Det andet møde blev holdt i Tallinn i Estland i marts 2013, hvor deltagerne fattede fokus på ligestilling. Den første dag af besøget præsenterede hver partner deres nationale situation i forhold til ligestilling blandt kønnene. Efter præsentationerne mødte vi den estiske juridiske rådgiver Kristiina Albi, som talte

om ligestilling. Vi besøgte det estiske parlament – Riigikogu – hvor vi havde mulighed for at drøfte væsentlige områder for ligestilling med det estiske parlaments forfatningskomité Rait Maruste og medlem af socialudvalget Margus Tsahkna. Den første mødedag blev afsluttet med et møde med direktøren for Tallinns organisation for handicappede Karina Hanga. Hun understregede vigtigheden af at ansætte folk med handicap samt at sikre deres integration i det estiske samfund samt deres medejerskab af beslutninger.

Næste dag mødtes vi med bestyrelsen for det estiske institut for menneskerettigheder Merle Haruoja og ligestillingskommissær Mari-Lis Sepper.

Anden gang vi besøgte parlamentet fik vi indblik i, hvordan det daglige arbejde foregår.

På mødet stod det klart, at kerneområderne for ligestilling i Estland er:

- Mænds lønninger er højere end kvinders.
- Kvinders deltagelse i det offentlige liv er meget lav.
- Emmigration til Finland.
- Integration af den russisktalende del af den estiske befolkning i det estiske samfund.
- Arbejdsløshed blandt den handicappede del af befolkningen.

Partnermødet i Estland blev afsluttet med en evaluering af ligestillingsspørgsmål og deres mulige løsninger.

Der blev sat fokus på tre områder over for de tre deltagergrupper:

- Kvinders børneopdragelse med mulighed for at deltage i det offentlige liv.
- Handicappede forhold.
- Diskrimination pga. af alder.

Efter debat i grupperne skulle hver gruppe komme op med en løsning.

Ungdomsdemokrati

Det tredje møde blev arrangeret af Sveio Kommune i Norge.

Den første dag var der besøg på Sveio rådhus, hvor deltagerne mødte borgmesteren, viceborgmesteren samt andre kommunalt ansatte. Hvert af de deltagende lande præsenterede ungdomsdemokrati i deres lande. Efter præsentationerne oplevede deltagerne, hvordan unge arbejdede i et »ungdomsbyråd«. Det var spændende på nært hold at opleve, hvordan de unge arbejdede og de aktiviteter, Sveio Kommune havde sat i gang. Studenterne var meget motiverede og yderst kreative.

Den følgende dag besøgte deltagerne et norsk krigsmuseum og fik derved meget at vide om 2. Verdenskrig – om krigens forløb og dens indflydelse på Norges historie. Den tredje dag bød på en fantastisk tur ud i den norske natur, som gav uforglemmelige oplevelser – fjorde og vandfald. Dagen sluttede med en generel debat om udbyttet af partnermødet samt opsummering af, hvordan det fortsatte projekt skulle forløbe med fokus på bl.a. aftalte deadlines samt prioritering af opgaverne.

Norges nationaldag

Partnermødets fjerde dag var nok

den, der gjorde det største indtryk. Det var Norges nationaldag – uafhængighedsdag. Her blev Norges 199 års uafhængighed markeret. Det var på denne dag i 1814, at Norges grundlov blev underskrevet. Det er den største nationale fejring i Norge. Alle – store som små – er klædt i nationaldragter, vifter med det nationale flag eller bærer det norske flag som bånd.

Under et lettisk projektmøde i Nordplus-projektet »New and old democracies« blev deltagerne bedt om at arbejde med Folkevirkes »Kulturmosaikker«.

Det tredje partnermøde var underholdende og muntert og efterlod uudslettelige indtryk af Norge. Deltagerne fra de unge demokratier fik desuden indtryk af den demokratiske levevis i Norge – forholdet til indvandrere og den høje respekt for de nationale, demokratiske værdier.

Under et projektbesøg i Riga fik deltagerne et godt indblik i den opstand, der var omkring befrielsen fra det sovjetiske styre. Her en mindesten fra et af de store oprør nær parlamentet.

TEV, DIEVIŅ, SPĒKS, VARĪTE
TEV, GUDRAIS PADOMĪNS
DOD, DIEVIŅ, SPĒKU, PRĀTU
NELAUJ ŅĒTRA VERĢAM BŪT.

1991. GADS
BARIKĀDES

Demokrati i familien

Det fjerde møde blev holdt i Riga i Letland i oktober 2013. Emnet for mødet var »Demokrati i familien«. Denne gang optrådte Folkevirke igen som mentor ved at få alle deltagere til at sidde i en cirkel og arbejde med familie billeder fra spillet »Kulturmosaik«. Hver deltager skulle vælge et billede, som for den enkelte bedst gav udtryk for begrebet familie. Derefter skulle hver især forklare sit valg.

Forud for aktiviteten havde Folkevirkes næstformand Jeanne Baumadsen givet en introduktion til familiebegreberne – både den traditionelle og den, som vi kender i dag. Samlet set havde vi rigtig mange aktiviteter i løbet af vores partnermøde i Riga. Vigtigst var besøget på pengemuseet i den lettiske nationalbank. Her fik vi et introduktion til pengebegrebet samt en orientering om, hvordan Euroen skal introduceres i Letland fra årsskiftet 2014.

Dernæst blev der holdt et arbejds-møde på det lettiske rådhus, hvor viceformand for børn og unge samt kultur- og fritidsudvalgene, Dmitrij Zverevs, fortalte om aktiviteterne i Rigas byråd. Vicepræ-

sidenten for det lettiske UPF for udvikling af personligheder i familier, Vadim Bolshakov, holdt foredraget »Hjertets fire konger«. Det var meget imponerende og analytisk.

En rundtur i den gamle bydel af Riga gav et fint indtryk af byen og dens arkitektoniske seværdigheder. En ekskursion til det lettiske parlament – Saeima – et møde med parlamentsmedlem Daina Kazaka og debat om landets familiepolitik gav deltagerne et godt, overordnet indtryk af den lettiske familiepolitik.

Projektet skal afsluttes snart. Det femte og sidste møde skal holdes i Litauen til maj 2014. Projektets sidste møde holdes under overskriften »Hvordan behandler vi minoriteter?«

Folkevirke som inspirator

Samarbejdet gennem hele projektet og de mange forskellige metoder, som er blevet anvendt på partnermøderne – studiekreds, kommunikation, debatter og portfolie – har i høj grad bidraget til udviklingen af de deltagende foreninger og institutioner. På møderne i de enkelte lande har vi

delt ud af vore erfaringer, udvekslet holdninger, fortalt om demokratiske værdier og vist respekt for hinandens kulturelle forskelle.

Jeg vil gerne pointere, at demokrati skal starte fra den tidligste barndom, skal udvikles i familien og blomstre i vores samfund. Demokrati skal være en proces og en måde at leve og tænke på.

Folkevirke har været en underviser og en model for demokrati og demokratisk livsform siden vores første møde i dette projekt. Jeg håber, at alle de deltagende lande vil værdsætte den ubetalelige erfaring og de kompetencer, som fåes gennem samarbejdet med Folkevirke. Folkevirke arbejder for den demokratiske livsform gennem en bred vifte af aktiviteter inden for livslang læring og med fokus på de sociale, kulturelle og politiske områder.

Folkevirkes formål er at synliggøre demokrati i samfundet gennem en række uddannelsesmæssige aktiviteter og begivenheder, som understøttes af redaktionelle udgivelser af magasiner og inspirationsmateriale.

(oversættelse: Annemarie Balle)

At blive - at være - at blive ved med at være *medlem af Folkevirke*

Af Susanne Tarp,
bestyrelsesmedlem,
Dansk Blindesamfunds Kvinder

Tilfældigheder er nok ikke altid helt tilfældige.

Hvorfor faldt jeg over lige den kronik i Politiken i 2006? Da den udkom, læste jeg med stor interesse Tor Nørretranders bog »Mærk verden«. Det giver den forklaring, at min baggrund, opvækst, uddannelse, og det, jeg beskæftiger mig med i øvrigt, fik mig til netop at læse Birgitte Possings kronik og derefter hendes bog om Bodil Koch.

Nogle gange er det en lidt kringlet vej at nå frem til Folkevirke! Tråde i mange farver og længder

skal væves ind i hinanden for at give det tæppe, der udgør Folkevirke. Vi kommer alle steder fra – med stor bagage eller let håndtaske.

Kvindeforening med kant og historie

»Hvor kommer alle ronkedorerne fra, og hvorfor lader vi dem sidde og blive siddende?«

Det var det spørgsmål, kvinder i Dansk Blindesamfund stillede hinanden i sidste halvdel af 1990'erne. Den allerstørste del af hovedbestyrelsens medlemmer, det vil sige kredsformændene og hele forretningsudvalget, var mænd. Jovel, de havde gjort et godt stykke arbejde

i mange år. Landsforeningen af blinde og svagsynede i Danmark var næsten 90 år. Dansk Blindesamfund var toneangivende i handicapkredse og havde ca 12.000 medlemmer. 2/3 af medlemmerne var kvinder, men hvor var mangfoldigheden blevet af? Der var kvinder i de lokale bestyrelser. De tog sig fortrinsvis af det – væsentlige – klubarbejde, der hjælper især de mange ældre, der får en alvorlig synsnedsættelse. Men der manglede kvinder i den politiske ledelse!

Der var vinkler i samfundsdebatten, der ikke kom med.

Et tæt samarbejde mellem de nordiske blindeorganisationer blev inspirationen til, at Dansk Blindesamfunds Kvinder blev dannet. Især norske og svenske kvinder med synshandicap var foran os. De var for længst i gang med Berit Ås' Herskerteknikker og kvindekommité/-udvalg. I Danmark var vi enige om, vi nok ikke ville komme ret langt med revolution og oprør, så beslutningen blev: Ansøgning om penge til kurser til uddannelse i simple ting som møde og taleteknik – »Stå frem og bliv hørt«. Alle kvindelige medlemmer af Dansk Blindesamfund kunne deltage, og den eneste bundne opgave efter et sådant kursus var at danne en net-

Når blinde og svagtseende er på rejse, så foregår flere af oplevelserne gennem hænderne, som på mange måder er de blinde og svagtseendes »øjne«.

værksgruppe. 12.000 medlemmer eller måske snarere de 2/3 altså 8.000 medlemmer lyder nok af meget, men Dansk Blindesamfund er alligevel ikke større, end at aktive DBS'ere kender hinanden, så der blev holdt kurser og dannet netværksgrupper.

Så kommer parallellen: For Bodil Koch ville have den åbne dørs politik og opfordrede kvinderne i Danmark til at være aktive deltagere i samfund og samfundsdebat. Vi ville først og fremmest blande os og tage ansvar inden for Dansk Blindesamfund. Derfor er der meget at lære for os i Folkevirke. Folkevirkes tre ben – det kulturelle, det sociale og det politiske – er de støtter og det idégrundlag, DBSK også bygger på. Handlingsplanen, seminarer og temamøder har dyrket idéer, som er samlet op også i Folkevirke: Hvordan kan vi komme i kontakt med og lære af tilflyttere til Danmark? Med oplæg fra og efterfølgende diskussion med lokale politikere i Fredericia, hvori også deltog kvinder, der selv var flygtet fra bl.a. Rwanda, fik vi samlet op på, hvor vigtig kommunikation og idéudveksling er. Tre af kvinderne havde boet i Danmark i op imod 15 år, så der var ingen sprogforbistring, den barriere, der er begrundelsen for ikke at nå ud til indvandrere med et synshandicap. Demokrati

og kulturudvekslings væsentlighed giver en god debat, når vi har inviteret et folketingsmedlem med tyrkisk baggrund til at tale ligestilling og ligebehandling. Det var interessant at bemærke den totale ignorering af, at en af årsagerne, til at hun var blevet valgt, kunne være et meget tyrkisk-klingende navn. Styrkelse af kvinder, så de vil stille op til offentlige valg, var »noget, de hver især kunne gøre!« Men gået på klingen var det hendes holdning, at det er »et frit valg«.

Så sandt, så sandt.

Aktiviteter og oplevelser

Flere vil nok lade sig friste, hvis selve proceduren er anderledes, og kvinderne finder den feminine vinkels væsentlighed.

De tre hovedtemaer er gået på kryds og tværs i årenes løb. Med en bestyrelse, der igennem årene har bestået af næsten samme personer, har arbejdet været præget af, hvilke berøringsflader det enkelte medlem har. Bestyrelsens medlemmer er tovholderne i netværkene over hele landet og en formand og en kasserer valgt på foreningens landsmøde. Alle aktive kvinder med højt aktivitetsniveau.

Det er vigtigt at vise, at kvinder, med og uden handicap, kan være med alle steder. Derfor blander vi os, står frem og viser os.

Alle steder vil vi være med. Nationalt og internationalt på alle emneområder.

Vi har med dødsforagt kastet os ud i rejser til Grønland og Færøerne, hvor vind og vejr gav udfordringerne og kontakten lokalt befordrende idéer. På trods af synshandicap vil vi være med til det hele. Måske er det lykkedes os at placere os solidt mellem to stole. Vi vil behandles som »normale« borgere, og der skal tages hensyn, så alting bliver tilgængeligt. Og det kan man ikke sige om den del af den kinesiske mur, vi gik på!

Med en tur til Israel fulgte foredrag om landets historie, monoteisme og litteratur som forberedelse. Ved mødet med israelske borgere med synshandicap fik vi udvekslet idéer om handicappolitik, »hvad gør I, som vi kan lære af« og yderligere viden om landet set med lokale øjne.

Kurser, som styrker

Etisk set har jeg altid fundet, at vold mod eller bare simpelt tyveri fra handicappede er mere uetisk end fra ikke-handicappede borgere. Det skyldes helt sikkert, at andre kan råbe op eller forsvare sig. Men hvilke værktøjer skal vi undervise i, så personer med handicap udstråler selvsikkerhed og styrke?

Forebyggelse af vold mod handicappede kvinder har været et fast punkt på dagsordenen i adskillige år. Fra starten havde vi foredrag og workshops om assertion. Efter det fulgte selvværdskurser, kropssprogskurser, kursus i ulvesprog og girafprog, kursus i de fem herskertechnikker og senest Taekwondo.

På flere af disse områder har vi arbejdet sammen med medlemmer af forskellige handicaporganisationer, men dog fortrinsvis med synshandicappede over hele verden.

Herskertechnikker

De fem herskertechnikker er velkendte. Mange kvinder har brugt dem som opmærksomhedsskabere i de interne diskussioner med hinanden og med mandlige kolleger/formænd/medborgere.

- **Usynliggørelse** – individet overses.
- **Latterliggørelse** – personens indsats hånes eller latterliggøres.
- **Tilbageholdelse** af information – personen holdes i uvidenhed om ting, andre som en selvfølge informeres om.
- **Dobbeltafstraffelse** – Ligegyldigt hvad personen gør, mødes det med bebrejdelse. Damned if you do, damned if you don't.
- **Påføring** af skyld og skam – igen latterliggørelse, blotstillelse, ydmygelse og ærekrænkelse.

De gode viljers vej har næsten nået sin afslutning. Dansk Blindesamfunds Kvinder er ikke en kamporganisation. Kan kvoter være en løsning? I Norge har de valgt den vej, men det ser ikke ud til at have

løst problemet med manglende kvindelig repræsentation. Det er bare blevet de samme kvinder, der sidder flere steder og ikke flere kvinder.

Der findes ingen mirakelkur. Det er det seje træk, op ad den stejle bakke, information, udbredelse af viden for at vinde forståelse. Alle mindretalsgrupper ønsker at gøre sig synlige, og kvinder er åbenbart en mindretalsgruppe. Derfor er der rift om reklamepladsen.

Med kommunikation med andre og udveksling af meninger og tanker kan vi udvikle og forbedre forholdene og give plads til alle.

Det praktiske samarbejde med Folkevirke

Ifølge DBSK's formålsparagraf skal vi arbejde sammen med foreninger med samme formål.

Udover det naturlige samarbejde med andre handicaporganisationer har vi valgt Folkevirke. Her kan vi bidrage og deltage. I seks år har vi en gang om året været med til at arrangere »Kvindestemmer«
Seks kvindelige kunstnere har hver en halv time til rådighed til enten at fortælle om deres forfatterskab og læse op af egne værker eller spille eller synge egne værker eller værker af kvindelige komponister. Ofte har der også været deltagelse af en bildende kunstner eller scenekunstner.

Internationale projekter

Erasmus+ yder støtte til »Adult education«, voksenuddannelse og

netop i år er der åbnet mulighed for, at Folkevirke kan søge midler til et kursus, hvor flere af Folkevirkes tilknyttede foreninger kan deltage. Kurset vil blive en blanding af workshops og foredrag og dreje sig om bl.a. kommunikation, kapacitetsopbygning og medlemshvervning. Det giver respekt og viden, der kun opnås ved den direkte kontakt mellem mennesker.

Givende samarbejde

For nu at vende tilbage til Birgitte Possings kronik blev den altså afgørende for kontakten mellem Folkevirke og Dansk Blindesamfunds Kvinder. Jeg fik serveret på et sølvfad en idé til, hvem der skulle være hovedtaleren på Dansk Blindesamfunds Kvinders landsmøde i 2006. Ingen tvivl. Der er så mange fælles værdier og ideelt idégrundlag, at det ville være spild ikke at udnytte og lære. Vi kunne med vores syv års lange historie se, at her var mulighed for både idéer til udvikling og måske et samarbejde.

Folkevirkes næstformand, Jeanne Bau-Madsen, fremlagde Folkevirkes basis, fortalte om kommunikation, workshops og studiekredsteknik. Det var vand på vores mølle og værktøj, som vi også kunne bruge.

*Tak, Folkevirke
og tillykke med de første 70 år!*

Selv om blinde og svagtseende er selvhjulpne på mange områder, kan der være forhold, som kræver normalt-seende ledsagere – i fx mere uvejsomt terræn som her på en rejse til Israel.

I Danmark er jeg født, der har jeg hjemme. Der har jeg rod, derfra min verden går

Folkeoplysning er med til at give samfundet flere nuancer

Af Mona Jensen,
bestyrelsesmedlem,
Folkevirke
Vesthimmerland

Tillykke til Folkevirke – 70 år på den folkeoplysende scene – og stadig med fokus på en åben dialog og inspiration. Folkevirke er grundlagt af Bodil Koch i 1944 som en tværpolitisk oplysningsbevægelse for kvinder, og som nu gennem 70 år har arbejdet på at give deltagere de bedst mulige forudsætninger for at tage aktiv del i samfundsdebatten. Samfundsudviklingen har gjort, at mænd nu også er flittige tilhørere og debattører ved vore foredrag og arrangementer.

For Folkevirke er det afgørende at være en bevægelse i bevægelse – at tage det som en udfordring at kunne tage nye opgaver op og finde uprøvede måder at gennemføre vore aktiviteter på.

Folkevirkes kerneområder er kulturelle, sociale og politiske emner. Aktiviteterne gennemføres på tværs af alle skel – både aldersmæssige, sociale, kulturelle, politiske og religiøse.

Jeg mener, at Folkevirke stadig er aktuel, som tværpolitisk oplysningsbevægelse for kvinder, fordi kvinderne stadig er formidlere af

de elementære kulturelle værdier fra generation til generation. Både i samfund som det danske og i samfund med helt anderledes regler og normer. Kvinderne dominerer i langt de fleste kulturer børneopdragelsen og det, der hører privatsfæren til.

Et samfund skabes af dets borgere

Vi er danskere. Det er vi, fordi historien binder os sammen. Vi har noget at være fælles om, noget fælles at samles om, noget at være stolte af. Ting, der gør os ydmyge i bestemte situationer. Vort flag, vort land og sprog, vores kongehus, vore sange.

Hvem har ikke knebet en tåre eller bare følt sig »varm inden i«, når Dannebrog går til tops ved et sportsarrangement, eller når vi et sted ude i verden pludselig står over for et stykke flot, dansk kunst eller hører en kendt dansk sang. Vi føler stolthed og glæde, når vores kongehus eller ministre repræsenterer Danmark ude i den store verden. Vi er stolte af det samfund, vi kommer fra, fordi vi kender det, og fordi det betyder noget for os at høre til og være en del af noget større.

Fællesskabet giver livet værdi. For at føle det fællesskab skal vi vide, hvad vi har til fælles – hvad vi er rundet af.

Vi skal kende vores fælles historie og ståsted.

Vi skal vide, hvorfor vi som folk og nation er, som vi er.

Folkevirke formidler historien om mennesker

Folkevirke formidler historien og dens betydning gennem en sand perlerække af foredrag og debat-skabende arrangementer, der har fokus på kunst, kultur og samfundsrelaterede emner. Folkeoplysning kan omformuleres til livsoplysning. Folkeoplysning er det levende ord. Vi hører historien eller fortællingen – vi kan tilegne os historien og »fordøje« den.

Vi hører og ser en engageret foredragsholder, der har stor viden, og som brænder for at fortælle om et bestemt emne. Vi kan ikke »zappe« væk. Foredragsholderen holder os fast i fortællingen – holder os fast i historien.

Grundtvig er stadig in

Grundtvig skrev i 1852 om, at Danmark som nation og danskere skulle lære at leve sammen med andre nationer og spille sin rolle som deltager i verdenshistorien. Som danskere har vi en særlig kulturel tradition, som Grundtvig »står fadder til«, og som hidtil har præget udviklingen i den danske folkeskole. Den danske tradition, der gjorde op med den »gamle« skole, hvor eleverne blot lærte »redskabsfag« som regning, læsning og sprog. Traditionen ligger også til grund for alle højskolerne og for folkeuniversiteterne, der er

arnestedet for almindelig dannelse. Vi skal uddannes til at forstå og deltage i demokratiske processer, til at udvikle en god debatkultur, og til at forstå, at kunst og kultur også er samfundsskabende.

I kampen for at løfte uddannelsesniveaet har vi måske glemt at skabe dannede samfundsborgere.

Det går ud over motivationen til at uddanne sig – og selve meningen med livet. Fra bl.a. biskopper, samfundsforskere, filosoffer lyder der nu »vagt i gevær« i forhold til at uddanne sig for samfundets skyld, og at vi er ved at glemme at skabe oplyste, reflekterende samfundsborgere, der kan bidrage til demokratiet. Mennesker, der har lyst til at vide mere om deres omverden, og ikke kun de fag de skal bruge i deres arbejde. Diskussionen om uddannelse og tab af dannelse blev rejst på et debatmøde ved Folkemødet på Bornholm i 2013. Det handler nemlig ikke kun om uddannelse, men også om hvilket menneskesyn, der hersker i samfundet.

En humanistisk dannelse er en forudsætning for fleksibilitet. Mennesker behøver almindelig dannelse og indsigt i historie, religion, litteratur og livsanskuelser i det hele taget for at kunne omstille sig i en verden under hastig forandring. Det drejer sig også om at få forståelse for, hvordan udlandet ser på os.

Vi skal kunne meget mere end at konkurrere på viden både nationalt og på verdensplan for at forstå verden af i dag. Det er, som om den danske dannelses-tradition på det sociale, det kulturelle og det

Den bedste måde at sende information på er at pakke dem ind i en person

*J. Robert Oppenheimer,
amerikansk fysiker*

politiske område er blevet en blomst, der ikke behøver at vandes, som om den kan bestå uden næring. Dette er ikke tilfældet, for som enhver ved – blomster der ikke vandes, visner, ligesom haver, der ikke passes, gror til med vildskud og ukrudt. Vi skal kende vor nationale identitet. Vi skal kende historien. Det er livslang læring, som begynder i folkeskolen og derefter fortsættes på uddannelsesstederne. Den enkelte kan fortsætte sin læring livet igennem, og tilegne sig viden gennem folkeoplysning som fx foredrag, viser, sange, billeder og studiekredse.

Traditionelle værdier og pejlemærker

Folkeoplysning er grobund for ny forståelse og ny tænkning. I en brydningstid, hvor de traditionelle værdier og sociale pejlemærker er ved at miste deres autoritet, kan folkeoplysende arbejde være det, der viser vejen frem, netop fordi folkeoplysning er baseret på værdier, bygger på de forpligtende fællesskaber og styrkelse af den almene og samfundsorienterede oplysning. Det vil sige, at folkeoplysningen skal være relevant og rettet mod det samfund, den virker i. Folkeoplysning skal have en

Ring er magten i det bly, der blev til kugler, i sammenligning med det bly, der blev til skrift

Georg Brandes, kritiker og litterat

mening, være konstruktiv og opbyggende. Kulturel og samfundsmæssig viden og forståelse deraf kan være øjenåbner og kan påvirke vores selvforståelse, forståelsen af vores samfund, og de fremmede kulturer vi møder herhjemme og ude i verden. Verden er blevet mindre, og hver dag møder vi nye kulturer og problemstillinger, der udspringer af, at vi ikke kender nok til hinanden til at forstå forskellighederne. Folkeoplysning er mangfoldig. Der er fokus på, at kultur er den sammenhængende helhed af tro, moral, værdier og vaner, der til sammen danner

grundlaget for befolkningens adfærd, love og skikke i et demokratisk samfund.

Folkevirke er noget særligt

En velfungerende lokalforening kommer ikke af sig selv. Foreningens bestyrelser arbejder ihærdigt på hele tiden at udbrede budskabet om foreningerne og deres aktiviteter. Men det kan være »op ad bakke«. Der skal tages hensyn til lokalforeningernes forskelligheder. De store forskelle i forskellige egne af landet, specielle særpræg og traditioner i den enkelte lokalforening og forskelligheder i medlemsskaren.

Som bestyrelsesmedlemmer er vi noget særligt, fordi vi er vedholdende. Altid har vi fokus på at planlægge arrangementer af høj kvalitet. Foredragsholdere er håndplukkede, og emnerne er nøje udvalgt, så de passer til medlemmerne, til årstiden og til de kulturelle, sociale og politiske trends og strømninger, der er aktuelle. Medlemmerne får nyhedsbreve og præsentation af møderne via mail. Det er ikke, fordi vi skal være moderne for at være moderne, men som forening skal vi følge med tiden, ellers bliver vi løbet over ende – og mulighederne for at fortsætte og gerne udvikle en velfungerende lokalforening glider os af hænde.

Det vil være synd for en forening som Folkevirke på landsplan og lokalt. Jeg mener, at der stadig er brug for Folkevirke og for vores oplysende og debatskabende virke.

*Når et samfund
ikke har andet
fælles ideal
end velstand,
er det bygget
på sand*

*Everard Green,
engelsk officer*

Folkevirke - en vigtig inspirator for kulturel udveksling

Af Umut Şahinbaş,
Veged, Tyrkiet

Under et projektbesøg i Tyrkiet i forbindelse med det EU-støttede projekt »Cultural Kaleidoscope« blev alle projektdeltagere budt velkommen på rådhuset. Her ses Folkevirkes formand Annemarie Balle sammen med den tyrkiske delegationsleder Umut Sahinbas i samtale med Vezirköprüs borgmester.

Uddannelse er en livslang proces. Det slutter ikke, før mennesket dør. Det gælder specielt i dagens samfund. Her begynder borgerne deres uddannelse i skolen, og så fortsætter deres uddannelse inden for bl.a. offentlige uddannelses-systemer, foreninger, organisationer og forskellige uddannelsesinstitutioner. På den måde kan den enkelte let og meget nemt udforme sin egen uddannelse og fylde sig med ny viden og et bredt udsnit af kulturelle værdier. Det er meget vigtigt for den enkelte at blive udstyret med en stærk og nyttig viden og også kunne føle sig som et produktivt medlem af samfundet. Desuden er det vigtigt for den enkelte at være opmærksom på nye informationer og nyheder – ikke kun fra sit eget land, men også internationalt.

I det 21. århundrede er både private og offentlige organisationer nyttige steder for den enkelte til at finde voksenuddannelse. Her ser vi Folkevirke som et meget godt eksempel til at give borgere livserfaring og livslang uddannelse. Folkevirke har gennem mange år – 70 år – givet tilbud til folk, som har været interesseret i udvikling

og i at lære nyt. Dertil kommer, at Folkevirke har været koordinator for Grundtvig-læringspartnerskaber – EU-støttede projekter med flere EU-lande. Helt aktuelt har Tyrkiet været med i det EU-støttede »Cultural Kaleidoscope« med tre andre partnere fra foruden Tyrkiet også Spanien og Belgien. Det har tydeligt vist, hvor betydningsfuldt det er at engagere sig i voksenundervisning.

Projektet, som løber over to år, spiller en vigtig rolle inden for voksenundervisningen og spiller både en national og en international rolle. Helt kort kan man sige, at »Cultural Kaleidoscope«-projektet udgøres af foruden Folkevirke af partnere fra Belgien – FARO, Spanien – C.E.A. San Ildefonso – og fra Tyrkiet – VEGED. Projektet har helt overordnet fokus på at viderebringe informationer om kulturelle værdier – ikke blot i en national men også i en international dimension. De indsamlede informationer skal deles blandt alle partner-

landene, og derved opstår mulighederne for at åbne en »gammel skattekasse« og åbenbare nogle gamle og meget grundlæggende kulturelle værdier, som kan videre gives til de kommende generationer. For at kunne sikre denne proces, har vi – de fire partnerlande – holdt en række møder, partnerbesøg og workshops.

For den tyrkiske partnerorganisation har det været en enestående mulighed og en fantastisk oplevelse at være en del af dette partnerskab. Så for min egen part kan jeg samlet set klart sige, at det at kunne udveksle idéer gennem forskellige debatter og fokusområder har været en fantastisk mulighed for at lære nyt. Det at kunne træffe europæere med forskellig baggrund og få mulighed for at forstå kulturelle forskelligheder samtidig med, at man får mulighed for at tro på nogle fra en kultur, som er forskellig fra ens egen, har vist, hvor vigtigt det er at være en del af Europa.

(oversættelse: Annemarie Balle)

En gammel folkevirker ser tilbage:

Folkevirke - et bredt favnende mødested

Af Jeanne Bau-Madsen,
næstformand, Folkevirke

Kulturtidsskriftet »Folkevirke« har op til Folkevirkes 70-års jubilæum talt med Folkevirkes tidligere formand og nuværende æresmedlem Kirsten Andersen for at høre om hendes minder og tanker om sin tid i Folkevirke.

Kirsten Andersen er fyldt 88 år og – som hun selv udtrykker det – blevet lidt mere glemsom. Ved at slå op i Folkevirkes jubilæumsbog fra 1994 kan man læse, at Kirsten kom ind i Folkevirke, efter at hun havde repræsenteret Dansk Kvindesamfund i Folkevirkes forretningsudvalg i to år. Her lærte hun Folkevirke at kende.

Med Kirsten Andersens egne ord så oplevede hun gennem de to år »Søde og rare mennesker. I Folkevirke var deltagerne bredere i deres synspunkter – der var meget gods i debatterne. I Dansk Kvindesamfund fokuserede man måske for meget på det kvindepolitiske.«

Kirsten Andersen blev hurtigt en ivrig folkevirker – så ivrig, at hun blev formand fra 1986 til 1993.

Hvad husker Kirsten Andersen bedst fra sin formandstid?

Kirsten Andersen er ikke i tvivl: »Jeg lærte at tage ordet, at holde tale uden forberedelse og uden at sige øh og æh!« Ved at se i jubilæumsbogen om Folkevirke kan man desuden læse, at Kirsten foruden at passe de ting, som en formand skal se til, også påtog sig hvervet med at ansøge om økono-

misk støtte til Folkevirkes mange projekter. I sin formandstid startede Kirsten Folkevirkes kreds i Lyngby. Den eksisterer stadig og er en af de små, men stabile kredse.

Folkevirkes tidligere formand og nuværende æresmedlem Kirsten Andersen. Stadig aktiv i en af Folkevirkes læsekredse.

Gennem mange år var programmerne til arrangementer i Lyngbykredsen ofte prydet med en lille vignette fra Kirsten Andersens hånd. I sin tid i Folkevirke har Kirsten Andersen deltaget i så godt som alle slags aktiviteter. Hun rejste i mange år på Folkevirkes højskolekurser i august måned. Hun har deltaget i bedstemor/børnebørnlejre med alle sine tre børnebørn. Her var hun en aktiv deltager, der optrådte sidste aften med sang og musik. Kirsten Andersen har været medlem af en af Folkevirkes læsekredse. I læsekredsen i Lyngby har hun deltaget i et månedligt møde i mange år. Her har hun, som hun selv siger »mødt mange dejlige mennesker og læst og diskuteret

mange interessante bøger«. Næste bog i læsekredsen er Salman Rushdies: »Midnatsbørn«.

»Salman Rushdie er en forfatter af mange ord«, som hun siger, »men han er god – især når man som jeg har boet i Indien og Pakistan.«

Foruden at deltage i Folkevirkes »Rullende højskole« til bl.a. Malaga, har Kirsten Andersen også deltaget i Folkevirkes internationale projekter. Folkevirke har fået megen hjælp til oversættelser og referatskrivning på engelsk, som Kirsten er meget dygtig til. På rejsen til Cypern måtte hun en dag, hvor vi havde gået langt og længe, bede om et lille hvil. Da værtsfolkene, som alle var unge mennesker, fik at vide, at hun var fyldt 80 år, blev de dybt imponerede over hendes indsats.

Kirsten Andersen er, som hun selv siger, meget sprogbvidst og har derfor læst korrektur på Folkevirkes blad, indtil hun blev 86 år.

Hvis hun skal ønske noget for Folkevirkes udvikling i de nærmeste år, er det »at Folkevirke skal vedblive at være bredt favnende i sine interesser, skal holde øjnene åbne og forblive aktuel.«

Intet under at Kirsten Andersen gennem mange år har været æresmedlem af Folkevirke!

Gennem mange år tegnede Kirsten Andersen små vignetter til Folkevirkes programmer.

Folkevirke besøger Gent i forbindelse med EU-projekt:

Spændende debatter om juletraditioner og gavegivning

Af Jeanne Bau-Madsen,
næstformand, Folkevirke

I slutningen af sidste år rejste Folkevirke til Gent i Belgien i forbindelse med et partnernøde i det EU-støttede projekt »Kulturelt Kalejdoskop«. Vi mødtes med vore partnere fra Spanien, Tyrkiet og Flandern (vores samarbejdspartnere fra Belgien lægger meget vægt på, at de er fra Flandern og taler flamsk). Mødets emne var helligidage og nationale fester.

Så tæt op til jul var det naturligt, at vi talte om, hvordan de enkelte lande fejrer jul. Tyrkerne havde på baggrund af deres kultur valgt at fortælle om nogle andre fester.

For de danske deltagere blev det en meget interessant kulturhistorisk oplevelse. Tænk – de andre partnere aner ikke, hvad nisser er! Og de giver ikke julegaver i julen!

Flamske juletraditioner

Vores værtsfolk havde sat sig for at fortælle om, hvilke traditioner man har med hensyn til at fejre jul i Flandern, så vi tog toget til byen Sint-Niklaas. I Flandern hedder julemanden Sinterklaas, så vi var kommet til julemandens by. Vi blev modtaget af borgmesteren på rådhuset. Foran rådhuset var en sta-

tue af Sinterklaas og i rådhusalen mødte vi en rigtig Sinterklaas, som fortalte historien om den flamske julemand.

Sinterklaas.

Sankt Nicolaus stammer fra Myra – i dag Demre – i Tyrkiet. Nicolaus voksede op i rigdom omkring år 300 i Lykien (en del af det nuværende Tyrkiet), men efter sine forældres død gav han alt, hvad han ejede, væk. At leve som kristen i det romerske rige var ikke ufarligt. I de første år af 300-tallet forfulgte den romerske kejser Dioklean intensivt de kristne, som blev udsat for fængsel og tortur. Blandt dem var Nicolaus, som dog blev sat fri, da Diokleans efterfølger

kejser Konstantin beordrede officiel accept af de kristne.

Nicolaus blev udnævnt til biskop og brugte sit liv på at gøre godt for andre, specielt børn. Efter sin død omkring 350 blev Myras populære biskop helgenkåret og hans dødsdag – den 6. december – bliver hvert år mindet i basilikaen i Myra. I de efterfølgende århundrede blev historierne om den gavmilde helgen kendt i hele Europa, sandsynligt viderebragt af søens folk, som Sant Nicolaus også er helgen for. Traditionen med at fejre Sant Nicolas i Holland, Belgien, Tyskland og Nordfrankrig starter omkring 1940. I Flandern kaldes han Sinterklaas. Han er klædt som en biskop fra Middelalderen med en rød bispekåbe, bispehat – og stav. Sinterklaas har en hjælper, som hedder Swarte Piet.

Allerede i slutningen af november kommer Sinterklaas med skib til

På et partnermøde i Gent i det EU-støttede projekt »Cultural Kaleidoscope« var temaet jul – derfor var det naturligt også at besøge »Julemandens by« Sint-Niklaas, hvor Sinterklaas blev klappet ind.

Glimt fra Gent

Antwerpens havn. Ankomsten bliver transmitteret på TV. Den 5. december lægger børnene en gulerod i deres sko, og den sættes ved kaminen. I løbet af natten kommer Sinterklaas ned gennem skorstenen med gaver til børnene. Han tager guleroden med sig, når han går. Den er til hans hest. Visse steder i Belgien sætter man også et krus øl til Sinterklaas. I Spanien varieres traditionen med at sætte et glas cognac i stedet for. Til fejringen af Sinterklaas hører bestemte sange og specielle kager.

Nisser

Tilbage til nisserne! Hvor vi i Danmark pynter op med nisser fra 1. december, er nissen en ukendt figur nede i Europa. Nissen er en person i den nordiske folketro og er ikke specielt knyttet til julen. Enhver gård havde sin nisse, som boede på loftet. Hvis han blev behandlet godt af familien på gården – han skulle fx havde grød at spise – var han en hjælp, men hvis han ikke fik sin grød, kunne han godt finde på at drille. Ifølge folketroen var nissen en gammel mand med en rød hue. I dag har de fleste danske familier den tradition, at man sætter risengrød frem til nisserne lillejuleaften.

Historien om julemanden

I 1931 fik julemanden sit nuværende udseende. Coca Cola ønskede dengang at få flere børn til at drikke Coca Cola og bad Haddon Sundblom om at tegne en hyggelig julemand. Selvom Coca Colas kampagne har udbredt julemanden som en

tyksak i postkasserødt og hvidt, kan man næppe sige, at de har »opfundet« figuren. Sundblom byggede på tidligere traditioner. Disney-filmen »Santa's Workshop«, hvor der også optræder en særdeles tyk og glad julemand (1932), har sikkert også spillet en rolle i udbredelsen i den angelsaksiske del af verden. I filmen har nisserne en aktiv rolle som julemandens hjælpere.

Sådan gives gaver

Alle disse oplysninger fremkom i en diskussion omkring konfe-

Under projektmøderne arbejdes der intenst i forskellige workshops. Her er det belgiske Rob Beleman (yderst t.h.), der dirigerer slagets gang.

Folkevirkes formand Annermarie Balle talte med Sinterklaas om bl.a. hans halv-fætter Sankt Hans. Jo, julemanden havde forberedt sig godt til mødet.

På partnermødet i Gent i det EU-støttede projekt »Cultural Kaleidoscope« var temaet jul – derfor var det naturligt også at besøge »Julemandens by« Sint-Niklaas. Her et kig ind mod byens rådhus med Sinterklaas siddende uden for.

I »Julemandens Hus« i Sint-Niklaas er der bygget en eventyrverden i julens tegn. Overalt ses Sinterklaas' hjælpere – Swarte Piet. Her i badekarret i et badeværelse, hvor alt er rødt – selv toiletpapiret og sæben.

rencebordet på rådhuset. Deltagerne var borgmesteren, Sinterklaas, belgiske folkemindeforskere og projektdeltagerne. Vores flamske partnere havde bedt os komme med et eksempel på, hvordan og hvornår man giver gaver i Danmark (fødselsdage, jubilæer og lign. gjaldt ikke). Fra dansk side havde man taget en julekalender med. Belgierne havde bedt os stille vores sko udenfor hotelværelserne en aften. Næste

dag lå der en gave fra Sinterklaas i skoen.

Ud fra disse eksempler udspandt der sig en interessant samtale om julens gaver – hvornår og hvordan. Spanierne fortalte om, hvordan de fejrer Hellig Trekonger med gaver, og således var der ikke to lande, der fejrede jul de samme dage med de samme traditioner.

Julemanden og Coca Cola

I forbindelse med debatten fortalte de spanske partnere om en særlig tradition. Over hele Spanien fejrer man litteraturens dag på Shakespeares fødselsdag den 23. april. Den dag er der oplæsning fra byer-

nes torve og storytelling i skoler, på biblioteker og andre steder, hvor mennesker mødes. En god idé, som måske kan bruges her i Danmark.

Hvis man vil vide mere om Sinterklaas, findes der en del oplysninger på nettet. Der er desuden en beskrivelse af den diskussion, der har været især i Holland om Swarte Piet. Nogle har kaldt brugen af figuren for racistisk. I Gent overværede Folkevirke en dukketeaterforestilling, hvor Swarte Piet var en karikeret udgave af en sort mand. Arrangørerne fortalte, at de nok måtte skifte figuren ud til næste år.

12.00

Dørene åbnes.

12.30

Velkommen ved **redaktør** og **forfatter Lisbeth Tolstrup**.

12.45

Blokløjtenist

Louise Hjort Hansen

Louise Hjorth Hansen tager os med ind i en klangverden med svævende, hypnotiserende og improviserende lydcollager – fra elektroniske fortolkninger af historisk musik til nye kompositioner. Med alskens forskellige blokløjter og sin Boss Me gitareffekt-pedal stiller hun op med en »solo-duet«, som udfordrer fløjten nærmest til det umulige.

13.20

Forfatter

Kristina Nya Glaffey

Dimitterede i 2005 fra Forfatter-skolen og debuterede i 2007 med prosasamlingen »Lykkejægere«. I 2012 udkom romanen »Padder og krybdyr«. Kristina Nya Glaffey udkommer i starten af 2014 med en satirisk miniroman – »Mor og Busser«. Har bidraget til forskellige tidsskrifter og aviser med tekster, klummer og artikler om køn og seksualitet.

Forfatter **Kristina Nya Glaffey**.

13.55

Multikunstner

Shohreh Shahrzad

Den iranskfødte multikunstner Shohreh Shahrzad spiller på den iranske rammetromme daf, som er blevet brugt i både folkelig og religiøs musik i årtusinder i Iran. Hun inddrager også dans, egne videoer og elektronik i sin performance specielt skabt til Kvindestemmer 2014.

14.30

Pause.

15.00

Forfatter

Anne-Cathrine Riebnitzsky

Uddannet fra Forfatterskolen. Blev derefter sprogofficer og udsendt til Afghanistan. Arbejdede med

undertrykte kvinder i Helmand-provinsen og modtog i 2010 Anders Lassen legatet for »eksemplarisk arbejde til stor gavn for den demokratiske udvikling«. »Forbandede yngel« fra 2013 er Riebnitzskys seneste værk, som hun netop har modtaget De Gyldne Laurbær for.

15.35

Sanger og sangskriver

Hanne Methling

Hanne Methling hører hjemme i folk/world genren. Hendes danske tekster er som digte, billedskabende og naturrige. Hun akkompagnerer sig selv på guitar, gerne i skæve taktarter og bru-

Sanger og sangskriver
Hanne Methling.

ger sin stemme som et instrument, med ordløse vokale sekvenser i sangene. At lytte til Hanne Methling er en intens og særegen oplevelse, man ikke glemmer.

16.10

Forfatter

Ursula Andkjær Olsen

Har skrevet syv bøger siden hendes første, »Lulus sange og taler«, der udkom i 2000. I 2012 udgav hun »Det 3. årtusindes hjerte«. Ursula Andkjær Olsen arbejder i stigende grad – ved siden af poesien – med at skrive tekster til sceniske værker, bl.a. musikværker, kammeropera og teater.

Café

Der kan købes: sandwich, øl, vin, vand, the og kaffe.

Pris

100 kr. Billetter købes ved indgangen.

Arrangører

Folkevirke, Dansk Blindesamfunds Kvinder, Kvinder i Musik og Kvindelige Kunstners Samfund.

Kontakt for nærmere oplysninger

folkevirke@folkevirke.dk

Se flere oplysninger om de optrædende på www.folkevirke.dk

Økonomisk støtte fra bl.a.

Den Bøhmske Fond
Statens Kunstråd
Dansk Musiker Forbund
World Music Denmark
Københavns Musikudvalg
Folkevirke
Kvinder i Musik

Ret til ændringer forbeholdes.

FASTELAVNSDAG

FOR BØRNEBØRN OG BEDSTEMØDRE

Søndag den 23. februar kl. 13.00-16.30 arrangeres en særlig fastelavnsdag for børnebørn og bedstemødre.

De skal sammen lave fastelavnsris, så børnene kan blive klar til at rise deres forældre op på fastelavnssøndag.

Folkevirke sørger for ris og papir.

Der serveres kaffe/te, saftvand og fastelavnsboller i løbet af eftermiddagen.

Pris: Voksne 50 kr. Børn 25 kr.

Tilmelding nødvendig af hensyn til de praktiske forberedelser.

Tilmelding skal ske på folkevirke@folkevirke.dk senest tirsdag den 18. februar 2014.

Besøg historiske kilder i Roskilde - og Folkevirkes landsmøde

Folkevirke indleder sin landsmødedag søndag den 4. maj 2014 med et besøg til Roskildes historiske kilder.

Roskilde er en fontaine af historiske kilder, og ekspert og historiker Lotte Fang vil vælge de mest spændende kilder ud for Folkevirke.

Efter en frokost holdes Folkevirkes landsmøde, hvor formand Annemarie Balle aflægger sin mundtlige beretning, og hvor der bliver mulighed for at tage nogle mere visionære drøftelser om Folkevirkes fremtid.

Program

Kl. 10.30: Rundtur til Roskildes historiske kilder ved Lotte Fang.

Kl. 12.00: Frokost.

Kl. 13.30: Folkevirkes landsmøde.

Kl. 16.30: Forventet afslutning.

Det koster 200 kr. for rundvisning og frokost. Drikkevarer er for egen regning. Nærmere information følger snarest, men sæt allerede nu kryds i kalenderen!

SÆT X
I KALENDEREN

Inspirationsdag i Taastrup

Folkevirke på Vestegnen står i år som arrangør af en **regional inspirationsdag lørdag den 29. marts 2014**.

Programmet ser således ud:

kl. 10.30

Forfatter og journalist **Grete-lise Holm** fortæller om sit liv og forfatterskab

Kl. 13.00

Marianne Kemp er storyteller hos organisationen CARE og vil fortælle om projekter i Nepal og Mozambique og vise film.

Kl. 15.00

Unge talenter fra Høje Taastrup Musikskole underholder med sang og musik

Pris

200 kr. (mødeafgift og forplejning)

Tilmelding

Ellen Kristiansen

Tlf. 43 64 62 07/40 84 62 07

E-mail: elhart08@gmail.com

Gurli Søby

Tlf. 43 45 22 85

E-mail: glisoby@gmail.com

Bag om havekulturen

Lørdag den 26. april kl. 14.00-16.00 giver landskabsarkitekt Kirsten Lund-Andersen et indblik i »Historien om Næsseslottet og Kaningården med fokus på deres landskab og havekultur.« Mødet finder sted i Fuglevad Mølle. Pris: 80 kr.

Folkevirke arrangerer tur til Slesvig:

Sort sol og kulturelle oplevelser

Folkevirke og Aktive Kvinder i Syd-slesvig er i gang med at planlægge en »rullende studietur« til Slesvig. Der arbejdes ud fra en tur, som skal finde sted i den sidste uge i september.

Turen skal gå til vestkysten og rumme bl.a. et besøg i Frederiksstad med kanaltur på Ejderen.

Desuden skal deltagerne besøge kunstmuseet Mikkellberg i nærheden af Husum, opleve sort sol i marsken, på tur til Før samt besøge Ladelund koncentrationslejr.

De præcise datoer er endnu ikke på plads, ligesom der arbejdes med en deltagerpris.

Sæt allerede nu kryds i kalenderen, da der er et begrænset deltagerantal!

Kontakt også gerne kontoret for yderligere information samt for at blive skrevet på en foreløbig deltagerliste!

Har du en god idé?

Så ring til Folkevirkes oplysningskonsulent Susanne Tarp og få en snak om, hvordan idéen kan realiseres – på egen hånd eller i samarbejde med lokale Folkevirke-kredse!

Tjek www.folkevirke.dk for yderligere info og nyheder!

FOLKE VIRKE Social, kulturel og politisk oplysning

Smag på livet!

Folkevirke er et forum, hvor vi gennem dialogen søger at sprænge rammerne for egne og andres forståelser og billeder af virkeligheden.

Vi lever i et multikulturelt samfund, hvor værdisæt, trosretninger, politiske overbevisninger og holdninger kan være forskellige fra vore egne. Gennem dialog og samtale kan vi blive klogere på os selv, vores egen hverdag – og på andre og deres hverdag!

Folkevirke har spot på og arbejder på tværs af alle skel – sociale, kulturelle, politiske, geografiske, religiøse og aldersmæssige og ønsker en forpligtende, åben og fordomsfri dialog.

Folkevirkes formål er at bringe nyt initiativ til oplysningsarbejdet. Man ønsker at fremme en aktiv dialog og derved give deltagerne et bedre fundament for at deltage engageret i den demokratiske proces.

Folkevirke har kredse flere steder, og de planlægger aktiviteter lokalt, mens Folkevirkes kontor i København planlægger større møder i samarbejde med interesserede, som brænder for en god idé.

Brug Folkevirke til:

- ✓ At få inspiration og ny viden i de 4-6 årlige temablade!
- ✓ At deltage i debatter og vidensdeling i studiekredse!
- ✓ At deltage i rejser og studieture i ind- og udland!
- ✓ At deltage i generationstræf!
- ✓ At dyrke interesser og udvide din horisont igennem workshops og rundbordsdebatter!
- ✓ At blive klogere på dig selv og verden!
- ✓ At møde mennesker med andre holdninger og anden baggrund!

Årligt kontingent: 400 kr.

Du kan læse nærmere om Folkevirke på www.folkevirke.dk

**Landet over
tilrettelægger Folkevirke
møder, foredragsrækker,
studiekredse, temamøder,
kurser og lejre,
hvor alle kan deltage**

Ved redaktionens slutning forelå der oplysninger om disse arrangementer.

Mere detaljerede oplysninger kan fås ved henvendelse til Folkevirkes kontor, Niels Hemmingsens Gade 10, 3. sal, 1153 København K, **telefon 33 32 83 11**

(bedst mandage, tirsdage og onsdage mellem kl. 9 og 16) eller folkevirke@folkevirke.dk

Folkevirkes møder former sig som åbne debatter om aktuelle emner, hvor deltagerne som regel tager udgangspunkt i et oplæg. **Folkevirkes møder er åbne for alle interesserede!**

» REGION HOVEDSTADEN

BORNHOLM

Kontakt:

Marianne Kofod Pedersen,
Svanekevej 32, 3740 Svaneke
Tlf. 56 49 21 65

KØBENHAVN

»På Folkevirke«

Niels Hemmingsens Gade 10,
1153 København K.

23. februar kl. 13.00-16.30

Fastelavnsdag for børnebørn og bedstemødre. De skal sammen lave fastelavnsris, så børnene kan blive klar til at rise deres forældre op på fastelavnssøndag.

Folkevirke sørger for ris og papir. Der serveres kaffe/te, saftvand og fastelavnssøller i løbet af eftermiddagen.

Pris for voksne kr. 50 og for børn kr. 25.

Tilmelding nødvendig af hensyn til de praktiske forberedelser. Tilmeld til folkevirke@folkevirke.dk senest den 18. februar 2014.

Tur til Botanisk Have

Når foråret for alvor er kommet, arrangeres der en tur til Botanisk Have.

Her vil landskabsarkitekt Kirsten Lund-Andersen guide os rundt og fortælle om den nyrenoverede have. Den gamle have fra 1680 blev i perioden 2009 til 2012 renoveret for 17 mio. og fremstår nu forvandlet og endnu smukkere end før.

26. april kl. 14.00-16.00

Landskabsarkitekt Kirsten Lund-Andersen giver et indblik i »Historien om Næsseslottet og Kaningården med fokus på deres landskab og havekultur«. Mødet finder sted i Fuglevad Mølle. Pris: 80 kr.

September/oktober

Kursusrække om børneopdragelse. I september/oktober gennemføres en kursusrække om, hvordan vi opdrager børn til at blive demokratiske samfundsborgere. 3 kursusdage med oplæg fra en ressourceperson og efterflg. debat. Kursusdagene er endnu ikke endeligt fastlagt, men der planlægges med emnerne:

- Etniske danskere er født til demokrati, hvordan formidles demokratiske værdier til nydanske medborgere, der har levet i diktaturer?
- Kollektivistiske kontra individualistiske familieformer.
- »Fælles fodslaw« i forældres og skolens opdragelse.

Tilmelding og info:

Folkevirke,
Niels Hemmingsens Gade 10, 3. sal,
1153 København K. eller
Jeanne Bau-Madsen
Tlf. 45 85 65 92.
Send evt. en mail til
folkevirke@folkevirke.dk

Folkevirkes Litteraturkreds i København

Mødestedet er Folkevirke,
Niels Hemmingsens Gade 10, 3. sal,
1153 København K.
Tlf. 33 32 83 11

Vi mødes på torsdage kl. 12-14.30.

6. marts

Alice Munro:
»For meget lykke«.

27. marts

Albert Camus:
»Sisyforsmyten«.

24. april

Hanne Reintoft:
»Nu er det længe siden«.

Halvårskontingentet er kr. 250,-

Kontakt:

Britta Poulsen
Tlf. 46 36 56 32

KØBENHAVNS VESTEGN

Litteraturkreds

Møderne holdes den sidste tirsdag i hver måned, kl. 14-17. Med mindre andet er nævnt, så holdes alle møder kl. 14 til 17 i Glostrup Fritidscenter mødelokale 3.

25. februar

Bogen »Glasslottet« af Jeanette Wards. Fremlægges af: Annelise Bohn. Dagens digt: Ingelise Olsen.

25. marts

Bogen »Anna, Hanne og Johanne« af Marianne Frederiksson. Fremlægges af Lis Hagberg. Dagens digt: Gurli Søby.

29. marts kl. 9.30-15.30 Litteraturdag i Tåstrup.

29. april

Bogen »Patriarkens hændelige død« af Leif Davidsen. Fremlægges af Ellen Kristiansen. Dagens digt: Anne Birthe Kyed.

Tilmelding og kontakt:

Formand Ellen Kristiansen,
Vegavænget 11, 2620 Albertslund
Tlf. 43 64 62 07
Næstformand Ingelise Olsen
Kasserer Ellis Grønvold
Suppleant/revisor
Anne Birthe Kyed

LYNGBY

Kontakt:

Formand Jeanne Bau-Madsen
Tlf. 45 85 65 92
Kasserer Annette Albrecht
Tlf. 45 87 43 67
Ella Buck
Tlf. 45 82 22 42
Lene Hjeds
Tlf. 45 81 61 31
Eva Ladekarl
Tlf. 45 87 73 77

» REGION NORDJYLLAND

FOLKEVIRKE

VESTHIMMERLAND

Alle møder foregår på Hotel Farsø kl. 14-16. Alle er velkomne. Entre samt kaffe/te med kage, kr. 85,-

3. marts

Præst, kunstsribent og anmelder
Troels Laursen, Ullits: »Alt er liv«
– et foredrag om Edvard Munch
(1866-1944).

Kontakt:

Karen Pihlkjær,
Stenildhøjvej 48a, 9600 Aars
Tlf. 98 66 16 80
kk@pihlkjaer.dk
Sonja Feldt Petersen,
Fasanvej 10, Gedsted,
9620 Aalestrup
Tlf. 50 15 90 57
sonja@fasanvej.dk
Lone Nørgaard,
Svoldrupvej 122, Vognsild,
9600 Aars
Tlf. 98 65 82 57
pno@nypost.dk
Mona Bach Jensen,
Aalborgvej 4, Hornum, 9600 Aars
Tlf. 22 40 29 58
Mona22402958@gmail.com
Tove Kristensen,
Hans Egedes Vej 120, 9600 Aars
Tlf. 98 62 66 10
Tove.kristensen2@skolekom.dk
Lisbet Andersen,
Løgstørvej 140, Trend, 9640 Farsø
Tlf. 22 96 84 80
lisbetandersen@live.dk
Jette Høyer,
Solitudevej 4, Hvalpsund, 9640 Farsø
Tlf. 25 39 97 96
jettehoeyer@mail.dk

Vesthimmerlands

Litteraturkreds

Kredsen mødes i Dronning
Ingrid Hallen, Farsø,
hvor alle møder
starter kl. 14.00,
med mindre andet oplyses.

Kontakt:

Inger Olsen
Tlf. 98 63 34 34
Kirsten Madsen
Tlf. 98 66 30 24

REGION MIDTJYLLAND

HERNING

Møderne er ca. hver anden torsdag.
Mødetid kl. 14-16. Man er velkom-
men til at møde ½ time før.
Der er kaffepause på ca. 15 min.,
hvor man kan nyde sin medbragte
kaffe. Medlemskontingent for hele
sæsonen er kr. 200,00. Hvert møde
koster kr. 30,00 for medlemmer og
kr. 50,00 for ikke medlemmer.

Bestyrelse:

Formand Mona Haven Jensen,
Dalgas Alle 2e, 4, 7400 Herning
Tlf. 97 12 17 45
Kasserer Tove Kattrup,
Karen Blixens Vej 1p, 7430 Ikast
Tlf. 40 70 90 51
Sekretær Inge N. Pedersen,
Herregårdsparken 5, 7400 Herning
Tlf. 97 12 74 04
joergenedergaard@post.tele.dk
Best.medlem Jutta Jørgensen,
Fællestoften 4, 7400 Herning
Tlf. 97 26 80 18
Best.medlem Lene Lund Hansen,
Emil Resensvej 47, 7400 Herning
Tlf. 97 12 98 82/29 92 58 50
lenelundhansen@yoymail.dk

HOLSTEBRO

Kontakt:

Karen Margrethe Madsen
Tlf. 97 41 40 92

REGION VESTJYLLAND

LEMVIG

Kontakt:

Gunvor Fink Møller,
Grummegårdsparken 25,
Nørre Nisum,
7620 Lemvig
Tlf. 61 77 26 33
fink.gunvor@gmail.com

REGION SYDDANMARK

ODENSE

Litteraturkredsen fortsætter

Kontakt:

Ida Hansen
Tlf. 66 11 23 71

REGION SJÆLLAND

ROSKILDE

Folkevirke i Roskilde indbyder til
samtalekreds i litteratur.

Møderne afholdes tirsdage
kl. 14.00-16.30 i Roskilde Biblioteks
foredragssal, hvis ikke andet er
nævnt. Der holdes kaffe-/tepause.
Prisen er kr. 35.
Årskontingent er kr. 300
(dog kr. 150 for medlemmer af
Folkevirke i København).

25. februar

»Profeterne i Evighedsfjorden«
af Kim Leine v/Kirsten Rudfeld.

18. marts

»Grand final i gøglerbranchen«
af Kerstin Ekman
v/Ingegerd Gaarslev.

8. april

»Kvinden ved 1000 grader«
af Hallgrimur Helgason
v/Britta Poulsen.

Vi mødes hver gang kl.14.00-16.30
(med en enkelt undtagelse) og har
en pause, hvor vi drikker kaffe/the.
Prisen er kr. 35,-

Bestyrelse:

Annette Molin, formand
Tlf. 46 36 09 31
annette.moling@gmail.com
Bente Ørum, kasserer
Klostervang 15
4000 Roskilde
kajv@roskilde.dk
Tlf. 46 32 16 11
Britta Poulsen
Tlf. 46 36 56 32
britta.poulsen@privat.dk
Birgit Andersen, sekretær
Tlf. 46 78 74 96
birgit.andersen@it.dk
Kirsten Rudfeld
Tlf. 46 35 68 91
rudfeld@webspeed.dk
Ester Aagaard
Tlf. 46 75 75 41
esteraagaard@roas.dk
Inger Margrethe Christensen
Tlf. 46 35 64 45
imc@ruc.dk
Bente Laursen
Tlf. 46 35 66 18
bente_l@youmail.dk

ØLSTED

Litteraturstudiekreds

Vi mødes hver 6. uge og
planlægger fra gang til gang.
Kontakt:
Lis Timmermann,
Hermelinvej 9, 3310 Ølsted

UDLAND

GRØNLAND

Folkevirke i Nuuk

Kontakt:

Rebekka Olsvig,
Jens Kreutzmann Aqq 30,
postboks 575,
3900 Nuuk, Grønland

JUBILÆUM

70 år

Litteratur i samspil med historien - eventyr eller virkelighed?

Tirsdag den 8. april 2014
på **Hovedbiblioteket**, Krystalgade 15, 1172 København K.

Historiske romaner er meget populære i disse år, og emnet **Danmark - Norge** under Napoleonskrigene er aktuell i 2014, da det netop er 200-året for adskillelsen mellem Danmark og Norge.

10.30-12.00: Historiker Michael Bregnsbo vil fortælle om Danmarks og Norges nære og livsvigtige samarbejde indtil 1814. Et økonomisk samarbejde, der fik katastrofale følger under Napoleonskrigene.

12.00-13.30: Frokostpause.

13.30-14.15: Skuespiller Vigga Bro læser **Henrik Ibsens** historiske langdigt om **Terje Vigen**, den sagnomspundne fisker, som skulle have roet i åben båd fra Norge til Skagen. Der er mulighed for debat med Vigga Bro, som også vil introducere digtet.

14.30-16.00: Debat om litteraturen som indgangsvinkel til historien med udgangspunkt i spørgsmålene: »Kan vi forstå litteratur, hvis vi ikke kan sætte den ind i den rette historiske sammenhæng?« og »Kan der i spændingsfeltet mellem litteratur og historie opstå inspirerende og frugtbare oplevelser?« Debatten styres af **Peter Duetoft**, der i en år-række har virket som **debattør, foredragsholder og skribent**.

Nærmere oplysninger hos Folkevirke, hvor man også kan tilmelde sig den fælles frokost.